

TÜRK SÖZÜ

Yıl : 1
Sayı : 18
19 Mart 1968
100 Kuruş

ÇAĞLAYANGİL GERÇEĞİ SAKLIYOR:

NATO BİR SAVAŞ TUZAĞIDIR

2 Dakikada 7,5 Milyon İnsanımız Ölebilir

Artık açık seçik belli olmuştur ki, NATO denen kurum, Türkiye'nin emperyalist sistem içinde, bağımlı bir ülke olarak varlığını sürdürmesinde çıkarı olan asalak sınıfların en önemli dayanağını teşkil etmektedir.

NATO askeri ittifakı, işbirliği sermaye, feodal ağa ittifakının emperyalizm ile ortaklığını perçinlemektedir. NATO dışında bağımsız bir Türkiye'de, Amerikan komutanlarından ve askeri üslerinden arınmış bir Türkiye'de, işbirlikçiler kendilerini pek yalnız ve güçsüz hissedeceklerdir. Onlar, bunun bilincindedirler. Ve Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in NATO konusundaki son demeci de bu bakımdan değerlendirilmelidir.

Bir sürü lâf kalabalığı «caydırıcılık» ve «vazgeçiricilik» edebiyatı arasında, Çağlayangil'in dediği, özet olarak: «NATO'nun, Türkiye'yi kendi isteğine rağmen bir savaşa sürüklemesinin mümkün olmadığı ve Türkiye gibi bir ülkenin, Amerikan yardımı olmadan kendisini savunamayacağı anlamına gelmektedir.

NATO'nun Türkiye'yi kendi isteği dışında bir savaşa sürüklemesinin mümkün olmadığı yolundaki iddiaya kanıt olarak, uluslararası anlaşmaların, diplomasi'nin nazikâne dili ile kaleme alınmış karşılıklı maddelerini göstermek elbette ki inandırıcı bir davranış sayılamaz. Eşit olmayan güçler arasında, ittifaklar, eşit koşullar altında yapılmış olsa bile, çok kez sadece eşitsizliği maskelerler.

NATO'nun, bizi istemediğimiz halde savaşa sokabilip sokamayacağına ittifak maddelerini tartışarak değil, gerçek askeri durumu, doğru değerlendirerek tesbit edebiliriz.

Gerçek durum şudur: En yetkili kişilerin de doğruladığı gibi, Türkiye, çeşitli anlaşmalarla ABD. ne milli bağımsızlığımızla bağdaşmayan birçok hak ve yetkiler tanımış bulunmaktadır. Ve Genel Kurmay Başkanımızın da dediği gibi, sayısı bir hayli kalabalık olan bu anlaşmaların tek bir anlaşmaya indirilmesi ve bağımsızlığa aykırı olanların feshedilmesi söz konusudur.

Üsler konusunda da, fiili durum NATO ittifakının iyimser yorumlanmasını imkansız kılacak niteliktedir. Türkiye toprağı bir uçtan bir uca, çeşitli Amerikan üsleri ile donatılmış bulunmaktadır. Bu üslerde nükleer silahlar vardır. Ve bu üslerden Amerika ile savaş durumuna girmesi muhtemel herhangi bir komşu ülkeye karşı yararlanılması ve söz konusu silahların kullanılması, bizim şu anda kontrolümüz dışında bulunmaktadır.

Nükleer savaş eşğine varmış olan ABD. gibi bir ülkenin alacağı kararları, bir ölüm - kalm sorunu olduğu gerçeğini bilmezlikten gelemez. Kendi emir ve tasarrufunda bulunduğu askeri üs ve silahların ne zaman

ve nasıl kullanılacağı konusunda hayati karara varırken, vesayeti altında bulunduğumuz ülkeye danışacağını düşünmek, akılsızca bir iyimserliktir.

Biz Türkler, tarihimizde bu cinsten iyimserliklerin bedelini pahalya ödemiştir. Birinci Dünya Savaşının başlarında, Akdenizde müttefik donanmaları tarafından sıkıştırılan Göben ve Breslau adındaki iki Alman gemisi, Çanakkale'de Türk sularına sığınmak zorunda kalmışlardır. Alman emperyalistlerinin baskısına boyun eğen İttihad ve Terakki iktidarı, tarafız bir ülkenin yapması gerektiği gibi, bu gemileri silâhtan tecrit etmedi. Gemilerin tarafımızdan satın alındığı komedisi oynandı. Göben ve Breslau da, Alman mürettebat olduğu gibi, Amiral Souchon'un komutası altında bırakıldı.

Gemilere Türk bayrağı çekilmekle yetinildi, kısa bir süre sonra, Alman Genel Kurmayının emriyle, hiçbir Türk yetkilisine danışmadan, Karadenize açılan iki savaş gemisi gidip, Rus limanlarını topa tuttular. Ve Türkiye'yi kendi iradesi dışında üç milyon zayıf vereceği I. Dünya Savaşına soktular.

Teknolojinin bu kadar geliştiği çağımızda, bu cinsten olup bittileri gerçekleştirmek çok daha kolaydır. Ve böylesine bir savaşta, Türkiye'nin kayıpları üç milyonun çok üstünde olacaktır.

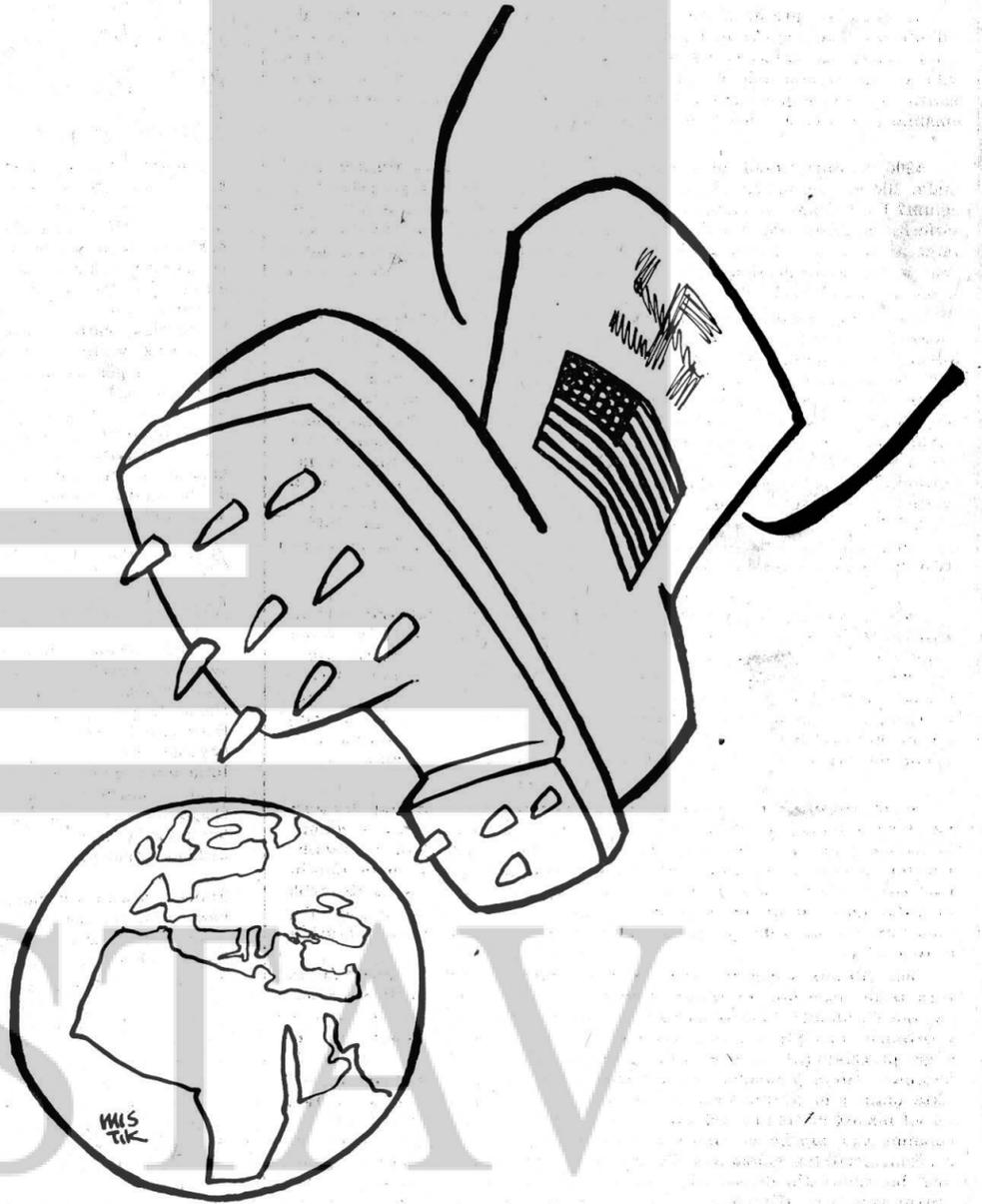
Topraklarımızda üslenmiş olan Amerikan emperyalizmi, bizi istediği anda, irademiz dışında, bir nükleer savaşa sokma olanağına sahiptir. Tunçkanat'ın açıkladığı gibi, topraklarımızda irademiz dışında başlatılacak bir nükleer savaşta, sadece iki dakikada 7,5 milyon Türk'ün öleceği hesaplanmaktadır. Bu, korkunç bir gerçektir. Hiçbir yurtsever, aşırı iyimser yorumlarla bu acı gerçeği örtbas etmeye kalkamaz.

Türkiye'nin tek başına egemenliğini ve bağımsızlığını koruyamayacağı iddiasına gelince: Bu iddia, iktidardakilerin teslimiyet politikasını en vezir bir biçimde ifade etmektedir.

Ulusların dostları ve düşmanlarının tarih süreci içinde, sık sık değiştiği, herkesçe bilinen bir gerçektir.

Birinci Dünya Savaşında, Kurtuluş Savaşımızda, Amerika ve İngiltere düşmanımızdı, Almanya müttefikimizdi. Bugün Amerika ve İngiltere, müttefiklerimizdir. II. Dünya Savaşında, gün geldi Almanya'ya savaş ilân ettik. Yarı Amerika'yı düşman saymamız gerekecek bir durum meydana gelirse, ne olacaktır? Amerikasız Türkiye'nin, bağımsızlığını ve egemenliğini savunamayacağı ileri süren Çağlayangil'ler, bu soruyu cevaplandırmak zorundadırlar.

Mustafa Kemal'in kurucusu bulunduğu Türkiye Cumhuriyetine, Amerika'yı ebedi hâmi tâyin etmeye kalkışanların sonu, bir zamanlar İngiltere'yi ebedi hâmi ilân edenlerin sonundan farklı olmayacaktır.

ÖLÜ KIZ

Nazım HİKMET

Kapıları çalan benim
Kapıları birer birer
Gözünüze görünemem
Göze görünmez ölüler

Hiroşimada öleli
Oluyor bir on yıl kadar
Yedi yaşında bir kızım
Büyümez ölü çocuklar

Saçlarım tuttu önce
Gözlerim yandı kavruldu
Bir avuç kül oluverdim
Külüm havaya savruldu

Benim sizden kendim için
Hiçbir şey istediğim yok
Şeker bile yiyemez ki
Kâğıt gibi yanan çocuk

Çalıyorum kapınızı
Teyze, amca, ağabey
Bir imza ver

Çocuklar öldürülmesin
Şeker de yiyebilirsiniz

Bir Karanlık Zihniyetin Belirtileri

Suphi KARAMAN

13 Mart Atatürk'ün Harb Okuluna girişinin yıldönümü idi. TRT. de Silahlı Kuvvetler saatinde bu münasebetle bir program yayınlanıyordu. Muntazam ayak sesleri ve Harb Okulu marşının nağmeleri arasında Mustafa Kemal anlatan tok bir ses: «O, Türk tarihinde kadim bir çınar ağacıdır.» diyordu. Son yüzelli senelik Türk tarih çizisinin bir tarafında bulunanların özetlenen görüşü idi bu sözler.

1906 da Suriye'deki görevinden gizlice Selânik'e gelen Mustafa Kemal'e ilk karşılaşmalarında annesinin: «Ne cesaretle buraya gelebildin oğlum? Padişahımız Efendimizin arzusu dışında bir iş yapmış oluyasın?» sözlerine karşılık O'nun verdiği cevabı tarihi belgeler şöyle kaydediyor: «Merak etme anne, müsterih ol. Benim buraya gelmekliğim lâzımdı, onun için geldim. Padişah Efendimizin ne olduğunu da şimdi değil, fakat yakın zamanda sana göstereceğim.»

1968 bütçe kapanış konuşmasında sayın Başbakan sözleri arasında: «Sokak otuz yıllık padişahın ölümine ve koskoca bir imparatorluğuna yıkılışına sebep oldu.» Bir yazar da bunu ele alarak: «Sokak Osmanlı İmparatorluğuna 30 yıl hizmet etmiş padişahları dahi öldürmeğe kadar gitmiştir. Bu hareketler Türkiye'yi bugünkü ıstırapları içine getirmiştir. Başbakanlık bu dolgun vatanseverlik, epily zamandır mes'ul ağızlarından duyulmadı. Bir koca cihan imparatorluğu kaybetmiş olmamızın hüznü dile bile getirilmedi. Hatta çocuklarımızı zehirlemek için, okullara kadar soktuğumuz resmi ağız, satılmış veya hain ellerin hazırladığı bu bahtsız «yıkılış», «kurtuluş» şeklinde yorumlamaya kalktı. ... Bu adamlar, yalan ve sahtekârlık tarlasına bina edilmiş bir «tarih» üzerine atıp tuttu- lar.» diyordu. Son yüzelli senelik Türk tarih çizisinin diğer tarafına düşenlerin, bugün artık rahatlıkla açıklanan, görüşleri de bunlar.

1923 şubatında verdiği bir nutukta bu koca cihan imparatorluğunu Atatürk şöyle tanımlıyordu: «Kendi uyuşunda bulunanlara koyduğu vergiyi topraklarında çalışan yabancılara uygulayamayan devlet. Gümrük işlem ve vergilerini memleketin ve milletin ihtiyacına göre düzenlemesi yasaklanan devlet. Toprakları üzerinde yaşayan yabancılara kaza hakkını uygulamaktan menedilen devlet. Şimendifer yapmak için, fabrika kurmak için serbest olmayan devlet. Bağımsızlığımızı çoktan kaybetmiş bir devlet, yabancılara sömürgeci haline gelen bir ülke.»

Sayın Başbakan'ın «Koskoca imparatorluk» dediği devleti Atatürk işte böyle nitelmişti. Örmek kafalı gerici yazar da, padişahın ölümünü sokağa bağlayan tarihi bir yalandan sonra, Türk ulusunun bu nitelikteki bir devletten Cumhuriyetle kurtuluşunu «satılmış ve hain ellerin hazırladığı yıkılış» olarak tanımlıyordu. Ayrıca, «yalan ve sahtekârlık tarlasına bina edilmiş bir tarih üzerine atıp tutan adamların» başında da, onun göklere çıkardığı devleti ve padişahı bu şekilde anlatan, Atatürk'ü kastediordu.

Son yıllarda yürütülen «Ulu Hakan Abdülhamit Han» edebiyatı ile Türk tarih çizgisinin bir tarafı ve öbür tarafı kesin hatları ile belirleniyor. Şeriat, ümmet ve saltanat aşkı masum kitlelerin şuuruna sinsice yerleştirilmek suretiyle devrimci cephenin uygarlık, ulus ve cumhuriyet ilkeleri parçalanmak ve yok edilmek istenmektedir. Bir cephe içerisinde görünmek işi yüzünden bu noktada olaylar sayın Başbakanı ve gerçekte onun gibi düşünenleri çok aşmaktadır. «Koskoca imparatorluk», «30 yıl hizmet etmiş ulu Hakan» sloganları bir cumhuriyet hükümeti Başbakanı aşan ağırlık ve ciddiyet taşımaktadır. Bu zihniyetin gerisindeki ni görmemizden gelemez. Cumhuriyet yönetiminde sorumluluk alanların bu zihniyetin dışına yükselmeleri ve artık tarih şuuruna inmeleri zamanı gelmiştir. Hiç şüphe edilmesin ki, bu zihniyetin, şimdiye kadar ancak fiskoslarda söyliyebildiği, «Kurtuluş savaşının temelinde hilâfetin ve saltanatın kurtarılacağı yalanı yatıyor. Toplumun sıkıntısı buradan geliyor.» sloganı da pek yakında rahatlıkla kürsülerde, gazete sütunlarında piyasaya süreceği günlere yaklaşılmaktadır.

Anti-millî gizli kaynakların, komünizmle mücadele sahte paranası arkasına girerek, yönettiği bu yıkıcı çabalar, aslında uzun mücadele yılları sonunda elde edilen özgürlüklerimize ve Türk demokrasisine kastedmektedir. Özgürlüklerimiz Türk devrimlerinin kaynağı olduğu için «eski» nin düşmanlığı çekmektedir. Yeni kurum ve sağlam temelleri ile 27 Mayıs'ta ulaşılan demokratik rejimde bir başka «eski» nin yerine oturup daha geniş özgürlüklere, özellikle fikri, (sosyal) ve antiemperyalist uyanışa, dayanak olduğu için yok edilmek istenmektedir. Türk ulusunu mutluluğa kavuşturacak devrimler için sosyal uyanışa açılan kapıları kapamaya çalışan ve özgürlüklerimizle demokratik hayat biçimini yok etmeğe yönelik tutucu zihniyetin antimillî kaynaklar tarafından beslenildiği ve organize edildiğinden asla şüphe edilmemelidir. Çünkü bu yolla elde edilmek istenilen gerçek amaç, sömürüyü kolaylıkla sağlayacak üzere, ekonomik ve siyasi bağımsızlığımızın yok edilmesine yarayacak ce- halete ve karanlığa uygun ortamı yaratılmasıdır.

Türk devrimci ve milliyetçisi tarih şuurunun tam olgunluğu içerisinde son gelişmeleri dikkatle izlemektedir. Olayların kendisini yeniden bir meşrutiyet ve hürriyet mücadelesi yapmağa mecbur edecek bir ağırlığa ulaşabileceğini sanmak safdillik olur.

Sait Bülbül Dövüldü

AIESEC toplantısında Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'e karşı yapılan protesto gösterileri Yıldız Teknik Okulu Talebe Birliği Başkanının polis tarafından adliye mahzenlerinde dövülmesiyle yeni bir safhaya girmiş bulunmaktadır.

Sait Bülbül, 8 Mart Cumartesi günü okula giderken PTT önüne sinmiş polislerce yakalanarak apar topar adliyeye götürülmüştür. Daha sonra Sulh Ceza hâkimi önüne çıkarılan Bülbül bu mahkemece serbest bırakılmıştır. Fakat polisler mahkeme kararına rağmen Bülbül'ü alıkoymuşlar ve adliye binasının alt katında kendisini hortumla dövmüşlerdir. Dayaktan sonra Sultanahmet Cezaevine gönderilen Bülbül burada karantinaya alınmış doktor muayenesi talepleri ısrarla reddedilmiştir.

böylece çalışan minareye kılıf uydurulmuştur.

Hâlen cezaevinde Sait Bülbül'den başka Mustafa Lütfi Kıyıcı ve Demir Yermiş adındaki gençler tutuklu olarak bulunmaktadır.

Amerikan Yardımı Azaltıldı Sebep Milli Harp Sanayii İstememiz

Amerika her yıl taahhüt ettiği askeri yardımı yıl yarı yarıya azaltmıştır. Ankara'daki Amerikan askeri çevreleri, 135 milyon dolar olarak beklenen yardımın 60 milyonun verilmeyeceğini kesin olarak bildirmişlerdir. Dışişleri Bakanlığı da haberi doğrulamıştır.

Amerika, yardımı azaltmaya gerekece olarak Vietnam Harbi giderlerinin fazlalığını göstermektedir. Oyas Türkiye'nin millî bir harp sanayii kurmak istemesi karara büyük ölçüde sebep olmuştur. Amerika'nın Vietnam'a asker göndermemizi istediğine dair haberlerin reddinden sonra askeri yardımın azaltılması kararının alınmış olması dikkati çekmiştir.

Ağa Zorbalığı Sürüp Gitmede

Bafa gölünde bir süre önce balık avlarken Özbaşların muhafızları tarafından domdom kurşunu ile vurulan Hakkı Özgür, geçen hafta Söke Devlet Hastanesinde öldü. Ölüm haberi Serçin köyünde infial yarattı; köylüler kızgınlıkla toplu halde Sökeye indiler Özbaşların el koyduğu Bafa gölünde Hakkı Özgür'ün cenazesi motorla doluşturıldıktan sonra köylüler tarafından köy mezarlığına gömüldü.

Toprak hasreti yüzünden ağa zulmüne karşı direnme devam ediyor. Urfa'nın Bozova ilçesi Ortatepe köyünde büyük toprak sahiplerinin muhtara toprak anlaşmazlığı yüzünden satışmaları üzerine yüze yakın köylü silâha sarılarak karşı koydular. İki saat süren çatışmada 3 kişi öldü, 17 kişi ağır yaralandı. 24 kişi tutuklandı. Jandarma olay yerinde nöbet tutmaktadır.

Daha geçenlerde devlet arazisinin fakir köylüye dağıtılmasını isteyen köylü, Polatlı köylerinden birinde, ağalar tarafından 57 yerinden vurularak öldürülmüştü.

Ağa zulmü devam ediyor. Bu zulme karşı köy emekçisinin direnişi canlar bahasına güçleniyor.

Yüksek Öğretmen Okulları Köy Çocuklarına Kapanıyor

AP. Hükümetini bu karara iten neden köyün zor şartlarından Üniversitelere kadar kopup gelebilen, fakir köy çocuklarının gerçekleri kavrayıp, kap-kaç düzenine karşı mücadele etmeleridir.

Nitekim, geçen mezuniyet döneminde Konuşkan bir öğretmen aday, Bakanın yüzüne karşı, düzenin bozukluğuna karşı, gittikleri yerlerde mücadele edeceklerini, öğrencilerin de bu gerçekleri söyliyeceklerini belirtmesi, iktidar kodamanlarını bir hayli sinirlen-

dirmişti.

Şimdi iktidar, okul müdürü yoluyla fakülterle, okulun reklamını yapan bildiriler dağıtmakta ve fakülte öğrencileri davet etmektedir.

Öğretmen ihtiyacı gerekçesiyle düzenlenen bu oyun, öğrenciler tarafından şiddetle protesto edilmiştir.

Yüksek Öğretmen Okulu Fikir Kulübü yayınladığı bir bildiriye, birçok aday öğrencilerin öğretmen okullarına yeniden gönderildiği, yer ve imkân olanaksızlığı yüzünden, okula almamadıkları ileri sürülürken, lise mezunu öğrencilerin okula alınmaması, fakir halk çocuklarını yüksek tahsil yapma olanğından alıkoyma oyunu olduğunu bildirmekte ve bu tutuma şiddetle karşı konacağı belirtilmektedir.

Orta Doğuda Yeni Bir Endonezya mı Yaratılıyor

Geçtiğimiz şubat ayı içinde, Türk basınında küçük haberler halinde yansıyan, Mısır'daki gelişmeler, yakından incelendiğinde, bu soru önem kazanmaktadır.

Olaylar, özetle şöyledir: 5 Haziran yenilgisinden sorumlu tutulan ve gerçekten de sorumlu oldukları açıkça bilinen hava subayları, mahkeme tarafından hafif cezalara çarptırıldı. Bu olay, özellikle işçi çevrelerinde büyük bir sinirlilik uyandırdı. Mısır'daki 375 fabrikanın yüzde 80 inin toplandığı Kahire'nin 30 km. yakınındaki Heluan sanayi bölgesindeki işçiler, harekete geçti. (İşçiler, Arap Sosyalist Partisinin kontrolü altındadır.) İşçilerin protestosu karşısında, İçişleri Bakanı Şaravi, sert tedbirler aldı ve polise ateş açma emrini verdi.

Söylendiğine göre, birkaç işçi öldü. Polis bu tavrı, işçileri sokağa döktü. Nâsir, İçişleri Bakanına, işçilerden özür dilemesi emrini vermiş olmasına rağmen, işçilerin öfkesi dindirilemedi.

Hareket üniversiteye sıçradı. Üniversite öğrencileri, polis bu tutumunu sert biçimde protesto ettiler. Olaylar bu seyir içinde gelişirken, 24 şubat tarihinde, gösterilerin mahiyeti değişti ve hareket Nâsir ve Rejime karşı bir yol izleyerek büyüdü. Öğrenciler El Ahram gazetesini, Nâsir'ı ve polisi suçladılar ve «Hürriyet isteriz, hür basın isteriz» sloganlarıyla rejime karşı hareketi geliştirdiler. Bunun üzerine NÂSİR üniversiteyi bir haftalık bir süreyle kapatmak zorunda kaldı.

Bilindiği gibi NÂSİR Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve Genel Kurmay Başkanlığı elinde tutmaktadır. Son yenilgi Nâsir'ın durumunu sarsmıştır. Yenilgide Mısır yüksek rütbeli subayların büyük payı olduğu meydana çıkmıştır.

Mısır ordusunun yüksek rütbeli subaylarının çoğu NÂSİR devrimine karşı ve birçoğu Faruk döneminin subaylarıdır. Müslüman Kardeşler Teşkilâtı öteden beri emperyalistler ve bu subayların sıkı ilişkilerinde Nâsir'ın iki yardımcısından biri Amerika'ya yakınlığı bilinen Zekerya Muhtittin'dir. Zekerya Muhtittin alternatifini karşısında Ali Sabri vardır. Ali Sabri devrimci ve Arap Sosyalist Birliği ileri gelenlerindedir. Nâsir bu dengeyi kurmayı gerekli görmüştür ancak iç karışıklıktan yararlanan CIA ajanları NÂSİR'ı her an devirmek istemektedir. Nâsir bunu kendisi de iyi bildiğinden son gelişmeler karşısında tutumunu doğru olarak tâyin etmiştir. NÂSİR'la Sukarno arasında büyük benzerlikler vardır. İkisi de emperyalizme karşıdır ve sağ sol olarak iki yanlı oynamaktadır. Mısır ordusunun yapısı Endonezya ordusuna çok yakındır. Yine Endonezya'da olduğu gibi Müslümanlık emperyalistler tarafından NÂSİR'a karşı büyük bir koz olarak kullanılmaktadır. Müslüman Kardeşler teşkilâtının suikast teşebbüsleri birçok defalar ortaya çıkarıldığı halde, Nâsir bunlara karşı kesin bir tavır almamıştır, ya da almaktan çekinmiştir. Mısır'ın bir başka Endonezya'yı, Nâsir'ın da bir Sukarno olup olmayacağını zaman gösterecektir.

Şah - Faysal Çekişmesi

Geçenlerde, Suudi Arabistan Kralı Faysal, Riyad'da; İran Şahı Pehlevi'yi karşılamaya hazırlanırken, hava birdenbire değişmiş; Şah ziyaretini iptal etmişti.

Türkiye Cumhurbaşkanı Sunay'ın ziyaretinden sonra, Şah'ın Riyad'a gitmesi, yeni bir paktın hazırlıkları olarak nitelendirilmekteydi. Bugün, Batı emperyalistleri iyice kuşkulandıran bir Şah - Faysal çekişmesi, artık gizlenmemektedir.

Bu çekişmenin altında, İngiliz emperyalizminin, Basra Körfezinden güçlerini 1971 yılına kadar çekmesi yatmaktadır. Batı Avrupa'nın tükettiği petrolün yarısı, Basra Körfezi çevresindeki ülkeler ve şeyhliklerden gelmektedir.

Petrol çıkarma yüzünden, Şahın ve Faysal'ın ortak buldukları büyük petrol kumpanyaları arasında çıkar çatışmaları başgöstermiştir. Şahın, ara sıra Batı'ya karşı direk göstermesi, emperyalistleri endişelendirmektedir. Öte yandan, Sovyetler Birliğinin, Akdeniz ve Orta Doğu'daki etkinliği de yoğunlaşmıştır.

Sovyetler Birliği, Yemen, Mısır, Suriye gibi, emperyalizme karşı ülkelerle sıkı ilişkiler kurmuştur ve anti-emperyalist hareketleri kayıtsız şartsız desteklemektedir. Bu destek, Şah - Faysal gerici rejimlerini telaşlandırmaktadır.

Şah ve Faysal'ın, ortak tarafları çoktur. Her ikisi de devrimci hareketlere ve Mısır'a karşıdır. İkisinin de, petrol yataklarında büyük çıkar bağı vardır, ikisi de emperyalizmin en yakın işbirlikçisi durumundadır.

Ama, Faysal ve Şahı ayıran şey, Arap Milliyetçiliğidir. Faysal, İsrail petrol satan ve diplomatik ilişkilerini sürdüren İranla anlaşmamaktadır. Üstelik, son olarak da Bahreyn Adaları meselesi çıkmıştır.

İran Şahı, Bahreyn Adaları üstünde hak iddia etmektedir. Bahreyn Adaları şeyhi, Faysal'dan yardım istemiş ve Faysal, şeyhi dâvet ederek, onu destekler mahiyette beyanda bulunmuştur. Faysal, bu küçük şeyhlikleri birleştirerek bir federasyon haline getirmek ve böylece Orta Doğu'da bir işbirlikçi kuvvet sağlamak istemektedir.

Bu plân, İngiliz emperyalizminin de işine gelmektedir. İngiliz bankaları, bu şeyhliklerin parasıyla doludur. Bu federasyon, aynı zamanda İngiltere'nin Basra Körfezi üstündeki kontrolünü de sağlayacaktır. Şah, oyunbozanlık ederek, bu plânı bozmuştur.

İngiliz emperyalizminin en yakın müttefikleri Amerika Birleşik Devletleri, hâlen Vietnam olayı ile meşguldür. Orta Doğu'da yeni bir harekete girmekten çekinmektedir. Şahı elinde tutan Washington, şimdilik bu oyunbozanlığı el altında gidermeye çalışmaktadır.

Bütün çabalara rağmen, çıkarlarını emperyalizme bağlamış hâkim güçler, tam bir çıkmaz içindedir. Milliyetçilik ve bölgesel çıkar anlaşmazlıklarıyla karşı karşıya bulunan gerici Şah ve kırıllar, kendilerine yeni destekler aramaktadırlar. Şah desteğinden ABD emperyalizmi olacağı muhakkaktır. Ancak, Vietnam yenilgisinden sonra Amerika, yeni plânlar denemek zorundadır.

Jonson Zor Durumda

Amerikan kapitalizmini savunmak üzere Başkanlığa getirilen Johnson, artık seçilmesi garantili bir başkan adayı değildir. Gelecek kasım ayındaki Başkanlık seçimleri için, 3 ay önce yapılan tahminlere göre, Johnson'un hem Demokrat Parti adaylığını, hem de Cumhurbaşkanı kazanacağı zannolunuyordu. Bu zan iki denemiş yargıya gya dayanıyordu:

a) Önce Demokrat Parti yurd ça-

Demirel Kanunu Değil Sopayı Seçmiştir

Başbakan, A.A. na verdiği son demecinde «Modern demokrasi- nin hukuk devleti anlayışını yerleştirmeye çalıştık ve çalışmaya devam ediyoruz!»... «Sopa ile kanun bir arada yürümez ve bir ke- re sopayı eline alan ne zaman kanunu ne zaman sopayı kullanaca- ğını hep karıştırır...» dedi.

Bu sözlerin söylendiği gün cezaevinde üniversiteli gençler fa- lakaya yatırılıyordu. Bu gençlerin suçu AIESEC toplantısında ko- nuşan Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'e karşı gösteride bulunmuş ol- malarıdır. Gösteri bir üniversiteli grubunun hükümetin, milli say- madıkları, politikasını protesto niteliğindedir. Bakan iktidarın özgürlük anlayışını «Sizin burada böyle gösteride bulunabilme- niz Türkiye'de demokratik düzenin yerleştiğinin en büyük deli- lidir.» anlamındaki sözleriyle ifade etmiştir.

Bu pek demokratik sözleri, tutuklamalar ve ardından ceza evinde jandarma dayatması izledi. İçişleri Bakanının işaretleriyle Büyük Millet Meclisinde TİP milletvekillerine saldırı, Ankara'daki Ana- yasayı Koruma mitingine polis himayesinde demir çubuklu faşist ğruhunun tecavüzü daha önce gelmişti.

Bu olaylar Demirel iktidarının kanunu değil sopayı seçtiğini açıkça göstermektedir. Ve bütün demokratik düzeni öven lâf ka- labalığı bu gerçeği gizleyemez. Evet AP iktidarı sopayı yani fa- şizmi seçmiştir. Ve bundan böyle faşizm yolunda yürüyecektir.

Komprador-Ağa sınıfları demokrasinin biçimseline bile hiç bir zaman inanmamıştır. Ve bu asalak sınıfları siyaset alanında temsil eden bir partinin ağzında «demokrasi, kanun devleti» gibi kavramlar demogojik sözcüklerden öteye bir değer taşımaz.

Hiç hayale kapılmayalım, faşist metotlardan medet uman bir iktidarla karşı karşıyayız. Bu ülkenin anti-emperyalist millici güc- leri hesaplarını buna göre yapmak zorundadır. Bir yandan Ana- yasanın bize tanıdığı demokratik hak ve özgürlüklerden son kat- resine kadar yararlanmaktan geri durmazken öte yandan kanu- na uygun her çıkışımızı faşist saldırıyı hesaba katarak düzenlemek zorundayız.

Kanunî yürüyüşlerde, mitinglerde her pankart (ki bunlar çok sayıda olmalıdır) dövizlerimizi taşır, ama aynı zamanda faşist sal- dırganaya karşı bir meşru savunma aracıdır da. Devrimci uyanıklık anti-emperyalist savaşçının ana şiarıdır. Ankara mitinginde oldu- ğu gibi, para ile tutulmuş, bir avuç çapulunun kanun gereğince toplanmış onbinlerce vatandaşın mitingini baltalayabilmesi, bu devrimci uyanıklığı henüz erişemediğimizin kanıtıdır.

TİP milletvekili Yunus Koçak'ın basın toplantısında belirttiği gibi AP lilerin Meclis içinde TİP lilere saldıracağı bildirildiği hal- de TİP Grubunun saldırı anında tam bir kadro ile ve tam bir da- yanışma içinde bulunmayışı da söz konusu uyanıklığa erişilmedi- ğinin başka bir kanıtıdır.

Evet komprador-ağa iktidarı Amerikan danışmanlarının ona- yıyla kanunu itmiş, sopayı seçmiştir. Ama millici güçleri yıldır- mıyacaktırlar. Sopa işbirlikçiler için bir kurtuluş yolu olmayacaktır.

M. MİMAROĞLU

pında rakibi olan Cumhuriyetçi Partiden çok daha kuvvetli idi. Bu kuvvetini ge- çen seçimlerde göstermişti.

b) Başkan olarak yeniden adaylı- ğını koyan kişilerden rakibine yenilen pek azdı. Tarihte bunun eşine rastlan- mış değildi. Çünkü Amerikan halk oyu son derece tembeldir ve adaylardan, hergün televizyona çıkan başkanı daha çok tanır.

Bu yargılara katılmamaya imkân yoktu. O kadar yoktu ki, Johnson'un en büyük parti içi rakibi olabilecek kişi, eski Başkan Kennedy'nin kardeşi ve New York Senatörü Robert Kennedy bile Johnson'a karşı açıkça adaylığını koymadı. Kendi yerine Senatörün Min- nesota üyesi Eugene Mc Carthy'yi aday gösterdi. Bu adaylık aşağıda anlatılacağı gibi sembolik bir adaylıktı. Aynı şekil- de Cumhuriyetçi Partinin en kuvvetli adayı olan New York Valisi Rockefeller de adaylığını açıkça koymadı, kendi fi- kirlerini temsil den Michigan Valisi

George Romney'yi ileri sürdü.

Şimdi anlaşılıyor ki, gerek Kennedy ve gerekse Rockefeller, Amerikan hal- kının, hunhar bir savaş yöneten John- son'dan ne kadar soğuduğunu gereğince değerlendirememişlerdir. Sadece John- son'un oybirliğiyle seçilmesini önlemek ve gaddar savaş yöntemlerini protesto etmek amacıyla adaylığını koyan Mc. Carthy birçok yerlerde Johnson'un önu- ne geçmiştir. Pazar günü New Hamp- shire'de yapılan ön seçimlerde Mc.Carthy umulunun aksine Johnson'a yakın oy almış, aynı zamanda parti adayını seç- cek konvansiyona gidecek seçmelerin çoğunluğunu kazanmıştır.

Amerika'da partilerin cumhurbaşkanı adaylarını gene o partilerin konvansiyonu seçmektedir. Konvansiyonlara her eyaletten nüfusuna göre az veya çok ka- labalık delege katılır. Örneğin, en ka- labalık eyalet olan New York, Demokrat

Parti Konvansiyonunda 114 delege ile temsil olunurken, en az nüfuslu eyaletin delege sayısı (Alaska) 12'dir. Bu Kon- vansiyonlara bazı eyaletlerin delegeleri bağı olarak gelirler. Bunların bir çoğun- da delegeler, bütün sempozyumların katıldığı (önseçim)'erde kazanan parti a- dayına oy vermeye mecburdur. Böy- le oy veren 12 eyalet vardır: New Hamp- sihe, Wisconsin, West Virginia, Massa- chusetts, Oregon, California, Nebraska, New Mexico, Ohio. Geçen pazar ön se- çimlerin ilki New Hampshire'de yapıldı. 10 delege Mc. Carthy, 6 delege ise John- son'a oy vermek üzere bağlanmış oldu- lar (oyların daha azını almasına rağmen Mc. Carthy delegelerin daha çoğunu kazandı). Massachusetts'in ön seçimi i- çin tek aday vardır, o da Mc. Carthy'dir, bu suretle senatör bu eyaletten de 82 oyu garantilemiştir. Bu suretle ön se- çimlerde Mc. Carthy'nin delege oyu sa- yısı 92'yi bulmuş oldu.

Bir kısım eyaletlerde ön seçim ya- pılmamakla beraber delegeler eyalet konvansiyonlarında kısmen ya da tama- men bir adaya oy vermeye bağlanırlar. Connecticut, Minnesota, Florida, Dako- Böyle eyaletler arasında New Jersey, ta ve Başkan Johnson'un Texas eyaleti vardır. Minnesota eyaletinde - ki Sena- tör Mc. Carthy'nin kendi eyaletidir - 16 delegesi de Mc. Carthy'ye oy vermek üzere bağlanmıştır. Bu suretle senatörün adaylık için oy sayısı en azından 114'ü bulmuştur. Çoğunluk için 763 delege o- yu lazımdır ve bu nedenle sağlanan 114 oy çok bir anlam taşımaz. Ancak John- son için, oybirliği hülyaları suya düştü- ğü gibi, kolay bir seçim zaferi de artık beklenmiyor. Hele Mc. Carthy kendine bağlanan delegeleri senatör Kennedy gibi yurd çapında sevilen bir adaya devrettiği takdirde, Johnson'un Cum- hurbaşkanı adayı olması suya düşebilir.

Johnson serbest düşünceli kamu o- yunu kaybetmiştir. Bunu telâfi için Gü- neyin ırkçılara yaranma cabası içine girmişlerdir Johnson taarrufları ancak bu yol, Goldwater'in yoludur. Bu yolla kuzeydeki büyük nüfuslu bölgeyi kay- betmek göze alınmış demektir. Özetle, çanlar artık Johnson için fena çalmaya başlamıştır.

ALTINA HÜCUM

Aslında basım, konuyu çokbelirsiz ve Ame- rikan ekonomisinin özelliklerini ve hastalıklarını hiç ele almadan yansıttı. Ne idi olanlar? Birden bire haşmetli dolar hazretleri nasıl sarsılmıştı?

Oysa sarsılma birdenbire olmadı. Durumu anlamak için, 35 yıl öncesine kadar dönmek ge- rekir. Bu yıllarda kapitalist ekonomi, yeni bir bunalımın ertesinde idi. 1929 yılında, amansız bir şekilde gelen Dünya Ekonomik bunalımını zar zor ve Keynes adlı bir İngiliz ekonomi us- tasının reçeteleriyle atlattığı görünüyordu, kapita- list alem. Roosevelt'in başkanlığında atlatıl- mış görünen bunalımın kaynağı neydi? Bulunan reçete neyi sağlıyordu?

Hastalık kapitalizmin bünye hastalığı idi. Sermaye birikim ve yığılması ile bir eksik tüke- tim konusu vardı. Kapitalist sistem öyle bir sömürü sistemidir ki, mezarını kendi kazar. Yaptığı mallara tüketici bulamaz hale gelir, bir dönemde. 1929 bunalımını bu nedenle başlamıştı, çaresine bakılmadığından, aksine tüketici taleple karşılanmadan, üretim boyuna körüklendiğinden, son derece de yıkıcı olmuştu. Psikolojiden ge- len nedenlerle tahrip edici etkileri son derece korkunç olmuştu. Bunlar doğruduydu, ama bulun- duğu söylenen çareler de geçiydi. Keynes, sad- dece kanı durdurucu bir reçete sağlık vermişti.

Çare şuydu: Madem kapitalist ekonomi, kendi başına yeterli mal alıcısını yaratamıyordu, o halde bu suni olarak yaratılmalıydı. Ekono- miye gerekirse karşılığı olmayan para sınığa e- dilmeliydi. Bu paralar, bolluk olınca yeniden banka kasalarına alınabilir, deniyordu.

Roosevelt ve Türkiye'de adı pek duyulma- mış olan ekonomi danışmanı Eccless, bu politi- kayla, ekonomiye talep sınığa ettiler. Bu talebi, öyle bir dozda sınığa ettiler ki, her mal, müs- teri buldu. Fabrikalar yeniden işlemeye başladı, işsizler iş buldu; çalışıp para kazanınca, talep tekrar arttı. 1937 ye doğru bir yandan işsizlerin iş bulması, öte yandan suni talep sınığası, ekono- midede başka bir hastalığı ortaya çıkardı. Bu hastalığın adı enflasyondu; yani fiyatların artışı. İç fiyatlar artınca, Amerikan ihracatı zorlaştı, bu nedenle Roosevelt ve arkadaşları, bu sefer talebi kısıcı yani fiyatları düşürücü bir yola girdiler. Ama bu da ekonominin şişirilmiş taleple yaşayan sanayi kesimini duyaklama dü- nemine soktu. Gine bir bunalım mı geliyordu? Fakat dünyanın bir felâketi, Amerikan ekono- misinin Hızır'ı oldu. Hitlerin Polonya'ya saldı- rısı, II. Dünya Savaşı en çok Amerika'yı ferah- lattı.

II. Dünya Savaşı Amerikan ekonomisine üç yönden baha biçilmez yararlar sağladı.

1 — Savaşa giren uluslara hibe ya da sa- tışla yapılan silah teslimatı, şişirme ve olağan- üstü bir talep doğurarak Amerikan ekonomisi- nin kronik hastalığını tedavi ediyordu.

2 — Amerika'nın kendi silahlanması yo- luyla ayrı bir iç talep doğurak ilâcım iyileştiri- ci dozu artırılmış oluyordu.

3 — Ayrıca diğer savaşa giren ülkeler bom- balanıp yakılıp yıkıldıkça, para değerleri düşü- yordu. Başka ülkelerin para değerleri düşük- çe Amerikan doları değerleniyordu.

Bir de bu etkenlere savaştan kaçan altın ve servet stoklarının Amerika'ya sığınması ekle- nince, Amerikan dolarının dış değeri tarihte hiçbir paranın ulaşmadığı bir düzeye kadar yükseldi. Altın ve dolar eş anlam kazanmıştı. Bu baha biçilmez mirası Amerika'nın ileri ka- pitalist, hasta ekonomisi 1945 ten 1957 ye ka- dar 12 yılda yedi, bitirdi. Dolar, hasta Ameri- kan ekonomisinin etkisiyle her yıl daha da a- şındı. Bu aşınma şöyle oluyordu :

Amerikan ekonomisine ya para politikası yoluyla şişirme talep sınığa ediliyordu, ya da lokal savaşlarla II. nci Dünya Savaşında oldu- ğu gibi başkalarının felâketi üstüne bir refah

ekonomisi inşa ediliyordu. Bu arada fiatlar art- tıkça, sendikalar ücret artış talebinde bulun- yor, artan ücretleri bahane ederek büyük tröst- ler fiatlara zam yapıyorlardı. «Ücret — Fiat Spirâli» diye Amerikan ekonomi bilginlerince adlandırılan ve çok yakınıla bu durum as- lında, bünyedeki hastalığın acılarını hafifleten bir morfinden başka bir şey değildi.

Gerek ücret — fiat spirâli ve gerekse Ko- re ve Vietnam Savaşlarının Amerikan doları- nın dış değerini kemirmesine kadar, II. Dünya Savaşında, yukarıda anlatılan nedenlerle sağ- ladığı üstünlükle dayanabildi. Ta 1957 yılına kadar. Ama 1957 de doların sağladığı üstünlük artık Amerika'nın aldığı ile sattığı mallar ara- sındaki dengeyi koruyamamaya başladı. 1957 den başlayarak Amerika'nın dış ödemeleri den- gesi dayanılmaz açıklar vermeye başladı. 1957 yılından sonra Amerika dış ödeme açıklarını altınla ödemeye ve kapatmaya çalıştı. İlk üç yılda altın stoklarının yüzde ellisini kaybetti. 1960 yılına Amerika 18 milyar dolarlık bir al- tın stokuyla girdi. Dış ödeme dengesini düzelt- mek için elinden gelen meşru ve gayri meşru çabalarını hızlandırdı. Artık dış yardım adıyla dostlara atılan kızıklar da sırtımayaya başladı. Ama hiç bir çaba altın kanamasını durdurama- dı. 1960 ta Amerika'nın 18 milyar dolar altını vardı, News Week dergisinin 18 Mart sayısın- da verilen bir grafiğe göre bugün bu stoklar sıfıra yakındır. Bu durumda Amerikan yetkili- leri dost ülkelerin Merkez Bankaları yetkilileri ile görüşmelere girdiler, onlar da doları koru- maktaki Amerika'ya yardımcı olacaklarını va- dettiler. Gelin görün ki, bu vaadin bir yararı olmadı. Altına hücum o kerteye geldi ki, bor- saları kapatmak zorunluluğu meydana geldi.

Kısa süreli, fakura uluslar kesesinden bir çare bulunsa bile Amerika'nın hasta ekono- mi- si kendinin ve dostlarının başına daha çok dert açacaktır. Son olaylar aynı zamanda Keynes'in bulunduğu kapitalist ekonomiyi kurtar- ma çabalarının ne kadar zavallı kaldığını ve sosyalistlerin kapitalist ekonomi hakkındaki yanlış teşhislerinin, aradan geçen 100 yıla rağmen nasıl doğrulandığını da ortaya koymuş- tur.

Türk Solu bu son altına hücum olayının gelişmesini önemle izleyerek okuyucularına doğru bilgiler vermeye çalışacaktır. Şimdilik akillarda düğümlenen bazı soruların cevapları- nı vermeye çalışalım.

Önce Türkiye'nin durumu ne olacaktır? Bu rada iki ihtimal vardır, ya Amerika dış ödemelerinde bazı tedbirler olacaktır. Bu hâlde dış ticaret güçlüğü ekonomimizi bir hayli zorlayaca- ktır. Yahutta doların değerini düşürüp, aynı dış ticaret politikasını sürdürecektir. Bu tak- dirde Türkiye ne kâr ne de zarar eder. Bunun izahını gelecek sayılarımızda yapacağız.

İkinci olarak, Amerika doları devalüe eder mi? Bize göre devalüe etse kendi lehine olur. Çünkü, aslında doların altına göre değeri zaten düşmüştür. Bu durumda resmen de değer düşürülmezse, dolar bir karaborsa fiatı olacaktır. Bir para, karaborsada yani aslında serbest bor- sada resmi değerinin altında alınıp satılıyorsa, bu para hergün değerini daha çok kaybeder. Hele Amerikan ekonomisindeki hastalık ta he- saba katılırsa bu gidis, bu düşüş bir başaşağı düşüş olacaktır.

Üçüncü olarak, bunun dış politikadaki et- kisi ne olacaktır? Dış politikada Amerika'nın ağır bastığı günler bizece artık arkada kalmış- tır. Eğer Amerikan ekonomisi beş yıl önceki gücünde olsaydı, son Kuzey Kore bunalımı ye- ni bir Vietnam Savaşı sonucunu doğurabilirdi. Ama bugün Amerika ikinci bir cepheyi göze alamamıştır. Bu hayırlı zaafılık gelecek aylar- da daha da artacaktır.

A. B. K.

İ.T.Ü.T.B. tebriği

O.F.T.C. tebriği

Bize Gönderilen Tebrıklar

Bayram dolayısıyla ileriye gençlik kuruluş- ları devrimci temennilerde bulunan tebrik kartları hazırlanmıştır. İstanbul Teknik Ün- versitesi Talebe Birliği yukarıda fotoğrafını gördüğünüz kartın içinde «Emperyalizmin dün- ya yüzünden silindiği bayramları yaşamak» di-

leğinde bulunmakta Orman Fakültesi ise Na- zım Hikmet'in bir şiiriyle bayram kutlamakta- dır: «Yaşamamı bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine olduğu bayramla- ra ulaşmak dileğiyle...»

Asıl Alman Mucizesi Do

Le Monde Diplomatique'ten çevirdiğimiz bu yazı Doğu Alman kalkınmasını batılı bir yazar gözüyle anlatmaktadır. Yazıda ifade edildiği gibi her ay binlerce Alman, Batıdaki güç şartlardan kaçarak Doğu'ya yerleşmektedir. Amerikan CIA'sı sıra batıya kaçan Doğu Alman vatandaşlarını gürültülü bir şekilde ilân ederken, Batıdan Doğu'ya kaçan binlerce kişiden söz etmemeyi itiyat edinmiştir. Doğu cehennemi olarak gösterilen Demokratik Alman Cumhuriyetini objektif gözle izleyen bir yazıyı okuyucularımızın dikkatine sunuyoruz.

Kimsenin ummadığı bir anda gülle gibi öne fırladılar.

Oysa birçok gözlemciler göre, Bonn yöneticilerinin müstehzi bir edayla Doğu kesimi diye adlandırdıkları Demokratik Alman Cumhuriyetinin hiçbir umudu kalmamıştı. Refah içinde yüzen, sanayileşmiş, liberal ve bağımsız Batı Almanya ile iktisaden güçsüz, Sovyet boyunduruğu altında kolu kanadı kırılmış, bir sürü sasıfatıyla sersemletilmiş, umutsuzluğunu haykırmasında bile meydan veremediğinden hürsundan zincirlerini kemiren Doğu Almanya arasında uçurumlar olduğu iddia ediliyordu. 1961 Ağustosunda Berlin'de utancı duvarının örülmesi de bu kötümser teşhisi doğrular görünmekte idi. On beş yıldan beri yarıtaşlarını ikna etmek için harcadığı çabaların boşa çıktığını anlayan Ulbricht - Grotewohl ekibinin komünistleri de en sonunda kızıl Almanya'yı halkın tümünü kapsayan bir tercit kampı haline getirmekten başka çıkar yol bulamamışlardı.

Brandenburg kapısının batı girişinde asılı «Dikkat İngiliz kesimini terkediyorsunuz» tabelası, sanki cehennemin kapısındaki «Ey buraya girenler, umutlarınızı terkinin» ibaresinin yerini tutmaktaydı. Ama gelelim öte yandakiler umutlarını terketmeğe pek yanaşmıyorlardı. Ne olursa olsun sebat etmeğe kararlıydılar. Gene de, devletleştirmelere, kolektif yaşama tarzına, aızamlara, jurnalcılığa, herkese zorunlu olan mitinglere, sloganlara ve Stakanovizme katlanamayıp sınında terki diyar etmeye kalkışanlar çıkmağa başladı. Hele bir kere Friedrich Strassa garına varıp metroya bindin mi birkaç istasyon sonra ver elini Savigny Platz. İşte tekrar batının özgür neon ışıkları: Merhaba Kürfürstendamm cenneti...

1961 — DİNMEYEN KANAMA

1961 ilk yazında sökün eden ve kesilmek bilmeyen bu göç Doğu Almanyanın iliklerini boşaltıyordu. Her gün binlerce köylü, sanayici, memur, zenaatkâr, teknisyen hattâ işçi, kendilerini sınında hissettikleri bu ülkeye ve başından beri tanımamakta direnmiş oldukları bu rejimden kaçıyorlardı. Bu Doğu Berlinli yöneticiler için dramatik bir yenilgiydi. Sade uyguladıkları politika değil, memleketin varlığı bile tehlike karşındaydı.

bile başta kalamıyacağımlı anlıyan Walter Ulbricht, bakın cennet yolunu demir parmaklıklarla kapatıyor, bütün kapılara kilitle vuruyor, başarısızlığı ve bir halkın sefaletini üç katlı bir beton seddin, dikenli tellerin ve mitralyözlerin arkasında saklamaya uğraşiyor. Anlaşılmıyacak bir şey yok; zaten bocalayıp duruyorlardı, şimdi iyice sıfırı tükettiler. «Alman birliğinin dâvasını, ancak özgür bir halk tarafından, özgür seçimle kurulmuş Federal hükümet dile getirebilirdi.» Pankov rejimi ile kim merhaba ederse, Ren top-rağndaki hükümetle bütün ilişkilerini feda etmek zorunda idi. Tabii Batı Avrupa'nın en zengin ülkesine bozuşmayı ve can damarları kurumuş güçsüz bir Doğu Almanya ile kader birliği emeyi de kimse göze alamayacağına göre - Halk Cumhuriyetleri dışında - bütün dünya bunu böylece kabulledi.

Ne gariptir ki bütün Demir Perde uzmanları Berlin duvarının yükselişini bir güçsüzlüğün itirafı ve panik içinde bulunanların bir tepkisi olarak yorumlamışlardı. İnsanın kanayan yerini bir sarıya sıkıştırarak kanı durdurması gerektiğini bugün bir izci bile bildiği halde bu beyler bunu fark edememişlerdi. 1961 de duvar Berlin için sarı yerine geçmişti. Bir hafta geçmeden kanama diniverdi.

Doğu Almanya'daki muhalif - ya da gayrimemnun - vatandaşlar 15 yıl boyunca gevşek ve isteksiz çalışmışlardı. Amerikan radyosu komünist rejimin iflâsa gittiğini diline dolamıştı. İnanmalarını için de sebep yoktu. Bu mutlu günü ipe çekiyorlardı. Daha da sıkıştıkları gibi Batı Berlin üzerinden hürriyeti seçiyorlardı.

Ama duvar örülünce fare gibi kapana kısıldıklarını anladılar. Önlerinde yükselen duvar kafalarına dank etmişti. Beri yandan da sosyalizmin gerçeği üzerlerine gelmekteydi. Efendice yenilgiyi kabul edip kendilerine çeki düzen vermekten ve çalışmağa koyulmaktan başka yapacak kalmamıştı.

Tarımdaki kolektifleşme yüzünden birçok köylü çekip gitmişti. Mesele baştan yanlış konmuş ve «ciddi bir ideolojik temel»ten yoksun olan köylüler sosyalist koperatiflerin kendilerine sağlayacağı yararları benimsemeğe bir türlü

sekte vurmadan köylerdeki iş gücünün bir bölümünün fabrikalara yöneltilmesi olanağı elde edilmişti (1).

Artık Almanya'da ve Almanlar tarafından yapılmıyacak şey kalmamıştı. Duvar marifetiyle vatandaşlarına mihlanan Almanların, belirleyici özellikleri olan ciddiyet, özen, ulusal disiplin ve sınırsız çalışma hevesi sayesinde yapamıyacakları şey yoktu. Doğu Berlin'de karşılaştığım bir Sovyet arkadaş bana bazı kolhozlarda karşılaşılan bir sorunu anlatmıştı: «Şimdi, diyor, bazı kolhozcular yeterince para sahibi olduklarını gördükleri anda çalışmaktan vazgeçiyor. Ellerine geçeni tüketmeden ne yapsan çalışmayı ciddiye almıyorlar.» Ve şöyle devam ediyordu: «Alman Demokratik Cumhuriyetinde ise böyle bir durum tasavvur bile edilemez. İyi bir Alman yaşamak için değil, çalışmak için çalışır.»

Almanlar için genellikle geçerli olan bu düşünce, daha çocuk yaşlarında siyasal ve teknik bir hazırlanma içersine giren Doğu Almanyalılar için özellikle doğrudur. Doğu Alman yöneticilerinin gözünde siyaset ve teknik aynı derecede önemli ve birbirinden ayrılmıyan iki konudur. Batıda sanıldığı gibi yoğun bir marksist propagandadan ibaret değildir eğitimleri. Amaç bireyleri ulus yararına en verimli biçimde kullanmak olduğuna göre, aynı anda hem iyi komünistler, hem de iyi teknisyenler yetiştirmek gereklidir. Bu ikisinin de fidanlığı okuldur.

Deutches Theater'in sahneye koyucusu olmadan önce Brecht'le birlikte çalışmış olan Beno Besson, yedi yaşındaki kızında okulda, ortalamının ne olduğunu nasıl anlattıklarını aklediyordu: «Örek, olarak, diyor, bir sınıfı alıyorlar. Öğretmen iyi öğrencilerle haylazların oranını gösteriyor. Tembellerin, çalışkanları ne kadar yüksek not alsa, gene de ortalamayı düşürdüğünü ortaya koyuyor. Bundan yararlanarak çocuklara, iyi öğrencilerin yalnız egoistçe kendi başarılarıyla yetinmemeleri, sınıfın ortalamasının yükselmesi için geri kalanların da çalışkanlığa iteklenmesi gerektiğini anlatıyor. Bu sayede, diyor, Beno Besson, öğrenimleri sonuçlandırıldığında bu gençlerin sosyalist toplum içinde hiç zorluk çekmeden yerlerini almaları sağlanmış oluyor.»

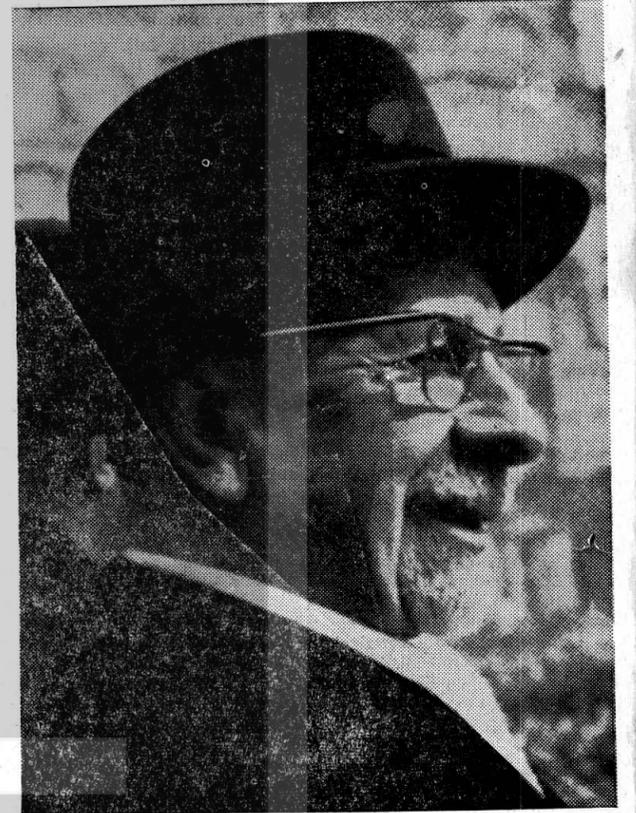
Gerçekten de yapılan işin amacı budur. Okul öğrenimi ve siyasal eğitim at-başı gitmek zorundadır. Bu da, her üyesi hem inançlı bir marksist, hem de iyi bir pedagoğ olan tecrübeli bir eğitim kadrosu gerektirir. Sonra sınıfların 25 kişiden fazla olmaması şart. Bu seçkin öğrenimin maliyeti fazla önemli değil. İleride ülkeyi partinin çizdiği yolda tutacak ve durmadan kültürel, bilimsel, teknik ve sanayi seviyesini yükselterek elemanların yetişmesinde hiç bir giderden ka-

hiç bir şey bilmez.» Hele, şarap meraklılarına mı yoksa bir parti yetkilisine mi hitap ettiği pek kestirilemeyen bir tanesi insanı epey düşündürüyor: «Güvenmek iyi şeydir, kontrol ondan da iyi...»

Berlin'deki duvarın örülmesinden altı yıl gibi kısa bir zaman sonra bütün dünyanın şaşkınlıkla açılı gözleri önünde savaş sonrası en heyecan verici kalkınması gerçekleşiyor. Batı Almanya konusunda öyle çok kullanıldı ki bu «Alman Mucizesi» sözü, insan artık Doğu'daki çalışmalara ne ad takacağını şaşırıyor. Aslında eğer mucize sözcüğünün bir anlamı olması gerekiyorsa, buradan başka yerde değildi. 1948'de yenilgi işgal ve harabeler altında kokuşan Almanya ikiye bölünmüştü. Fakat bu bölünmenin hakkaniyetli olduğunu kimse iddia edemez. Amerikan — Fransız — İngiliz üçlü egemenliğindeki Batı kesimi, büyük kozlarından üç tanesini ele geçirmişti: Ruhr-un muazzam potansiyeli, Marshall yardımı ve göçmenler arasında bol miktar-

li bir çalışma temposundaki Avrupa ortamında kimsenin ilgilenmediği ikinci sınıf bir ülke olarak 15 yıl boyunca ezilen, Polonya ve Çekoslovakya gibi Slav komşularından insafsız bir muamele gören Demokratik Alman Cumhuriyeti son beş yıl içinde kaydettiği ilerlemelerle, üretkenlik açısından Sovyetlerden sonra ikinci sırayı, adam başına ulusal gelir bakımından da Sovyetleri bile geride bırakarak birinci sırayı ele geçirmiştir.

Gerçi bir lüks yaşama seviyesine ulaşıldığı iddia edilemez ama sıkıntının zerresi kalmamıştı. Berlin'de olsun, taşrada olsun insanların giyimleri bunu derhal ortaya koyuyor. Yün deyince gerçekten yün oluyor, naylon her yanı sarımsı, giysiler iyi elden çıkmış. Kadınlar pek Paris modasına uymuyor: Kısa etek Elbe'nin doğu geçesine sıçrayamamış. Ama onbeş yıl önce Brandenburg Kapısının öte yanındaki kadınlar kadınsılıklarını takınırlarken, bu yanda insanın acmadan bakamadığı hurpani giyimler

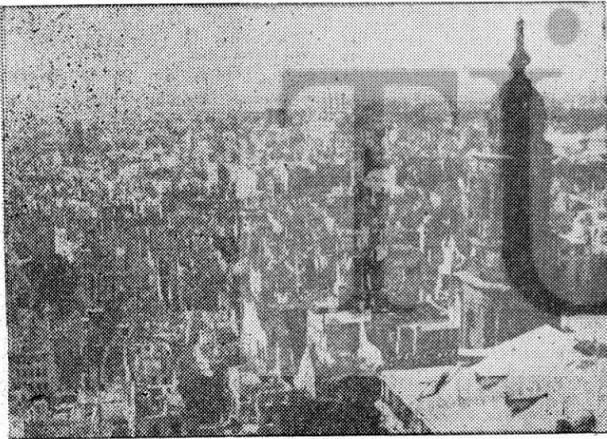

Ulbricht

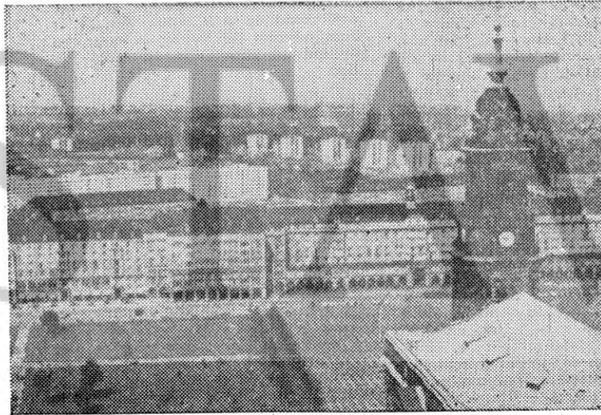
içinde dolayan kadınlar artık tarihe karışmış.

D.A.C. sosyalizmin gereklerine uyarak, arz-alep yasası ile hiçbir alıp vereneği olmayan bir fiat politikası izliyor. Temel ilke gayet açıktır: Zaruri olan herşey ucuz, gereksiz olan herşey pahalı satılmalı. Kamu hizmetleri için yapılacak harcamalar gereksiz maddelere konacak dolaylı vergilerden elde edilen gelirle destekleniyor.

Doğu markının kurunu esaplamak çok zor. Doğu Almanya'da batı markıyla aynı kurdan işlem görüyor. Yani 1.25 frank üzerinden (Bir frank = 1,82 ₺L). Öte yandan, Batı Berlin kambiyesi ancak resmi değerinin üçte birini veriyor: 40 santim. Yuvarlag hesap, 1 Doğu markı bir frank ediyor diyelim, zaten eninde sonunda o kapağı çıkıyor. Bu hesaba göre, S.M.I.G. 300 franga, bir işçinin ortalama aylık ücreti 500-600 franga, bir kaliteli işçininki 900 franga geliyor. Bir mühendis 850-1150 frank arasında, bir servis şefi 1300-1700 frank arasında alıyor. Yüksek ücretlerin gizli tutulması demokratik olma iddiasındaki bir rejim için oldukça yadırganacak bir şey. Gezdiğim işletmelerin müdürleri bana yukarıdaki bütün ücretleri kolayca açıklamalarına karşın kendi aylıklarını bir türlü söylemek istemediler. Bir bakının kaç para aldığı, parti birinci yazmanı ve devlet başkanı Bay Walter Ulbricht'in eline ne geçtiği konusunda hiçbir fikirleri olmadığını beyan ettiler. «Yöneticilerin aylıkları, dediler, Parlâmentoda oylanmaz, kendilerine saptanır.» Aynı sanayiciler «bazi kimselerin» kendilerinden çok yüksek ücretler aldığını da söylediler ve bunların bilim adamları olduğunu gizlemeğe gereksinme duymadılar. Hele bazı araştırmacılar 15.000 fran-

Dresde 1945 te

ve 1967 de

Üretim olmadan nasıl yaşanır? Emekçilerin kolları olmadan üretim de yapılamıyacağına göre...

İşte duvarın hikmeti budur.

İnfiâl içindeki batının âvâzi dünyayı tutuyordu artık. Devlet adamlarının politikacıların ve mahut «iyi haber alan» gözlemcilerin hep bir ağızdan ve güya vakur bir eda içinde durmadan tekrarladıkları cümlelerde, biraz dikkat edilince bir bayram havası göze çarpıyordu. Nasıl sevinmişler, teşhisleri doğrulanmıştı. Güleç yüzü Doğu Berlin rejimi kendisi öbür tarafın şirretliği ne de belirgindi... Şiddete başvurmaktan gayri çıkar yol bulamıyan Doğu Berlin rejimi kendisini ghettoya hapsedmişti. «Tek dayanağı olan Sovyet furkalarının yardımı ile

yaşamamıştı.

Gene de partinin şansı varmış ki, toprakların tümünün kolektifleştirilmesi tam duvarın örüldüğü tarihe rastladı da, onun gölgesinde köylü kitlelerinin eğitilmesi mümkün oldu. Tabii bu birçok zahmetler ve hayal kırıklıkları pahasına gerçekleşiyordu, 1963 te bir de kılık olunca üzerine tüy dikti. Neyse ertesi yıl işler yoluna girdi. Hükümet, işgücünden tasarruf için tarımın makinalaşmasını sistemli olarak ele aldı. Bu politika iki yönden olumlu sonuç verdi: Bir yandan üretim hiç durmadan artarak, Batı Almanya'da (dönüm başına) fazla olan bugünkü aşamaya ulaşırken, öte yandan da makinalaşmanın görülmemiş bir hızla gelişmesi sonucu, tarım üretimine hiç

çinilamaz.

Siyasal baskı tabii süreklidir. Okulda ve F.D.J.'de (2) en küçük yaşta başlar. Üniversitede, atölyede ve askerlik sırasında sürekildir. Dresden şehrinde, eski Germanya şehirlerinin karakteristik «Ratskeller»lerinden biri olan belediye binası meyhanesinde bile bunu izlerine rastladım. Neo-gotik bir mahzendeki bu meyhanenin sütunlarına şarabı ve birayı öven beyitler yazılmıştır. Ama Demokratik Alman Cumhuriyetinde siyaset buralara kadar girmiş. Örneğin şöyle bir taşlama görüyorsunuz: «Köklü bir siyaset yetiştirmeden geçmiş olanlar evde oturup Schnaps'larını içmeyi tercih ederler.» Amatörlük zihniyetini yermek için de bir vecize yazılmış: «Herşeye bulaşan

da bulunan değerli teknisyen ve ustabaşlar. Sovyet Kesiminde ise durum tam tersiydi; ham madde yoktu, Sovyetlerden beş kuruş gelmediği gibi ağır vergiler bellerini büktüyordu, sonra da öyle çaresizlik içindeydiler ki, zaten yetersiz durumda olan yönetim ve çalışma kurumlarının başına geçirilen kadrolar çoğunlukla iyi niyetten başka meziyeti bulunmayan elemanlardan meydana gelmekteydi.

DOĞU ALMANYA ÜÇ YIL İÇİNDE HALK CUMHURİYETLERİNİN HEPSİNİ GEÇTİ

İşte bu kötü koşullara rağmen mucize gerçekleşti. Sıfırdan başıyan, şevk-

oğudadır

Georges Penchenier

ULUSAL AÇIDAN

DEMOKRASİ Mİ DEMOKRASİCİLİK Mİ?

Niyazi Ağırnaslı

ga kadar alabiliyorduk ki bu, mühendis aylığının 15 katı, işçi aylığının 30 katı ve taban ücretin 50 katıdır.

D.A.C.'nin en tanınmış araştırmacı-yazık ki tanışmak nasip olmadı. Hakkin-larından biri Dresden'de yaşamakta. Ne da tek bildiğim Prof. Von Ardenne adında olduğu ve muazzam olanaklara sahip bir araştırma enstitüsünün yönetimini tam bir bağımsızlık içinde yürüttüğüdür. Sosyalizmi içten benimsiyen bu aristokrat, rejimin en büyük gözdelelerinden. Canlı ve müteşebbis bir esprisi, çok güveni (bazıları buna denge diyor), ve bütün oylamalarda parsayı toplayan bir ikna yeteneği varmış; herhalde ikna etmeyi başaramadığı birkaç kişi de kendi meslekdaşları arasında olacak. Üniversitenin bilim adamlarına sorarsanız, kendilerine karşı çok daha az cömert davranan ve bunaltıcı ders çizelgeleriyle çalışma olanaklarını kısıtlayan hükümetin Prof.

İşsizlik bunalımının egemen olduğu şu günlerde Batıdan - Doğuya göç edenlerin artmasının nedeni kolayca anlaşılır. Özellikle çok çocuklu ailelerin rahat ettiği bu göçlerle her ay 3-4 bin kişi büyük umutlarla gelmiş olduğu Federal Almanya'yı terk edip, Doğudaki refah ortamına kapağı atmaktadır.

LİBERMAN MI? O DA KİMMİŞ?

Gerçi Doğu Almanya mucizesinin başlıca nedenleri arasında duvarın örülmesi, çalışma azmi, ulusal disiplin gibi etkenlerin rolü büyüktür. Ama, işletmelerde 4 yıldan beri uygulanan yeni düzen olmasaydı belki de bu mucize gerçekleşmezdi. Her kime sordunsa, partinin 1963 teki altıncı kongresinde alınan bu kararın herşeyi değiştirdiği hemfikirler. Doğu Alman iktisadiyatının ana çizgilerini meydana getiren bu doktrine «Yeni İktisadi Sistem» adı veriliyor ki, insan bu üç sözcüğü duyunca Lenin'in N.E.P.'ini hatırlatmadan edemiyor. Gene de, gerek zaman gerekse konumu bakımından birçok ayrımlar taşıyan bu iki uygulama arasında bir koşutluk kurmağa hiç razı olmuyor Alman komünistleri. Öte yandan Sovyetler Birliğinde bazı pilot işletmelerde deneme niteliğinde uygulanmasına girişilen yeni Liberman teorileri akla geliyorsa da, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin bir ucundan bir ucuna sadakat ve titizlikle uygulanan «Yeni İktisadi Sistem»'in bu teoriden başka bir şey olmadığını ileri sürmek de kolay değil. Bu konuda daha kesin bilgi edinmeğe çalıştığımızda oldukça şaşırtıcı durumlar doğdu. Berlin'deki önemli bir fabrikanın yeni yöneticisi karşısında Liberman'ın adını ilk ağzına aldığımda yüzüme garip garip baktılar. «Liberman mı,

olsa olsa daha önceleri ortaya çıkmaya fırsat bulamamış bir kişiliğin belirtisi-dir. Ruslar gene de ideal örnekler, faziletin tecellisidirler ve öyle kalacaklardır. Doğu Almanya hükümeti Sovyetlere, Federal hükümetin Amerika'ya duyduğundan daha fazla güven beslemekte, onu sınırsız kudrete sahip bir müttefik ve koruyucu olarak görmektedir. Elbenin doğusundakiler «büyük birader»i eskisi kadar putlaştırmıyorlarsa da putlaştırıldığı zamanlar hakkında mizahlı bir dil kullanılmama da göz yumuyorlar.

Saksonya çinçiliğinin merkezi olan Meissen'deki en değerli koleksiyonlar 1945'te Rusların eline geçmişti. Paha biçilemeyecek bu parçaların imalâthane-deki bir vitrinde tekrar yerlerini almaları için tam dört yıl beklenmesi gerekti.

Eğer yerlerine sessizce konmuş olsalar, kimse hırsızlığın farkına varmazdı. Ama işletmenin müdürleri büyük bir ciddiyet içinde, geri alınan hazinenin üzerine herhalde tarihe geçecek şu afiş astılar: «1945'te Leningrad'ta Sovyet muhafazasına alınan şaheserler. 1959'da geri alınmıştır.

Tarih bu türlü anlatılınca insan yadırgıyor, çoğu zaman da sıkıntı basıyor. Şu röportajı yaparken ilişki kurdüğüm, aslında D.A.C.'yi gerçekten yükselten kişiler olan akıllı kişilerle konuşmalarım sırasında tanık olduğum açık kalplilikten son derece hoşnut kaldım.

Ama bazı adamlar da, onları doğru yoldan ayıracığından korktuklarından mıdır nedir, öylesine pespembe bir tablo çiziyorlardı ki sonunda bende uyandırmak istedikleri izlenimin tam tersi uyandırıyor. Hiç kuşuk yok ki bu beceriksizlikler, Doğu Almanyalıların geçirdikleri feci yılların kalıntısıdır. Zihni bağımsızlık bir lükstür, halk demokrasilerinde de lüksün yeri yoktur.

Her şey bir yana «Yeni İktisadi Sistem»'in Doğu Alman ekonomisi üzerinde kamçılavıcı bir etkisi olmuştur. Katı bir merkezîyetçiliğin egemen olduğu zamanlarda tek kaygı herşeyin plânda öngörüldüğü tarihe kadar ne pahasına olursa olsun gerçekleşmesiydi. Bu zorunluluğun en küçük tartışmaya tahammülü yoktu. Parola «üretim» idi. Hükümetin gözü miktardan başka şey görmüyordu: Kaliteye ne olursa olsun boş ver. Daha sonraki kuşaklar yetişip, bu ilk vardiyanın kendi kendini yetiştirmiş kadrosunun yerine geçtiklerinde düşünülecek şeydi ka-

NİCELİKTE NİTELİĞE

Derken o zamanlar hayal edilen günler geldi. Bugün, savaşın üzerinden 22 yıl geçtikten sonra, nihayet Doğu Almanyanın elinde sorumluluk almağa hazır değerli mühendisler ve yetenekli kağırlar var. Bugünün genel müdürü basit bir emir kulu değildir: Hem yöneticilik, hem de teknisyenlik, hem iktisatçılık, hem de tüccarlık için gerekli tüm nitelikleri kişiliğinde toplamalıdır. İthalâtın D.A.C. için ne büyük önem taşıdığını bilmeli ve ona göre dış piyasayı, uluslararası tarifeleri kollamalıdır. Üretken kavramı işine girer, işi gireli, iş miktarla bitmeyeğe başladı, millet kalite arıyor.

Polonya sınırına yakın Eisenhuttenstadt'taki bir tek kombinanın sosyalist Doğu Alman iktisadiyatının incisi sayıldığı günler artık geride kaldı. O zamanlar savaktan yeni çıkmıştı. Önemli olan makinanın bir kere çalışmağa başlaması ve çeşitli cinsine, işçilerin konforuna, yapıların estetiğine aldırmanın hababam üretmesi idi.

Bugün o sayfa çevrildi. Bazı halk cumhuriyetlerinde hâlâ egemenliğini sürdürmekte olan eski doğmatik komünistlerden epey farklı olan Alman Demokratik Cumhuriyeti yöneticileri, özellikle teknik devrimler ve bilimsel araştırmalara yönelme konusunda ister komünist, ister kapitalist her ülkenin aynı zorunluklar karşısında olduğunu idrak etmeleri bakımından dikkatli çekmektedirler. Hangi rejim söz konusu olursa olsun, modern dünya, işletmelerin yoğunlaşmasını, uzmanlaşmayı, çeşitli sanayi kolları arasında işbirliğini, tröstler, ya da zincirleme tesisler kurulmasını zorunlu kılmaktadır. Bu konuşma tarzı komünistlerin dilinde büyük bir yeniliktir. Eskiden bir sapma olarak bakılan bu türlü bahislerin şimdi Batı Berlin'de resmi ağızlardan duyulması herhalde iyiye alamettir.

«Demokratik düzen yaşayacak mı, gelişecek mi?»

«Kalkınma hızı, özel sektörün yatırımlarıyla mı, yoksa Devlet sektörünün gayretleriyle mi hedefine ulaşabilir?»

«Aşırı akımları sınırlayabilir miyiz? Aşırılık nerede başlar nerede biter?»..... Bugün hâlâ bunlarla uğraşırız Türk politikacıları. Asıl politikaya öz ve anlam getirme hakkına sahip olanlara ekmek kavgasındalar. Politikayla ekmek kavgasını ayrı şeyler sanıyor ve «Ehli insafın ya da Mehdi'nin gelip işleri düzene koymasını bekliyorlar». Aydınları, ya da aydın geçinenleri yakından meşgul eden bu sorunlar en çok yirmi yıl sonra değerlerini tamamiyle yitirecektir. Amma bugünün aktüel sorunlarına göre biz de üzerinde durmak zorundayız:

«Demokratik düzen yaşayacak mı? Gelişecek mi?» sorusuna cevap aramadan «Türkiye'de demokrasi var mı?» sorusu cevaplandırılmalıdır.

Bazılarına göre burjuva demokratik devrim gerçekleşmiştir.

Örnek gösterilen batı demokrasilerinde, bizde aşırı diye adlandırılan akımlar politikanın tamamiyle içindedir. Kralcı parti, muhafazakâr parti, hristiyan demokrat parti, liberal demokrat parti adlarıyla sağ cehnaz ve merkez partileri yanında hristiyan sosyalist parti, sosyal demokrat parti, sosyalist parti, komünist parti... temsil ettikleri, ya da öyle göründükleri sosyal sınıf veya zümreleri özgürce örgütlemekte, her türlü propagandayı serbestçe yapmaktadırlar. Ceza kanunlarında 141 ve 142 nci maddelere benzeyen hükümler ya hiç yoktur ya da uygulanmayan ölü hükümler haline çoktan gelmiştir. Fikir suçlarına ait bir paragraf bu kanunlarda yer almaz. Şiirlerde, romanlarda, tercüme kitaplarda... bü-yütle suç unsurları araştırılan savcılar, savcılar bu işler için başka altında tutan politikacıların türü kesilmiştir artık batı toplumlarında.

Türkiye'de burjuva demokratik devrim tamamlanmıştır diyebilmek için fikir özgürlüklerini baskı altına alan hattâ kısıtlayan bütün hükümlerin ayıklanması, sosyal sınıf ve zümrelerin kendi kaderlerine ve geleceklerine hâkim olacak örgütleri kuralmaları veya her türlü propagandanın kendilerine rahatça erişebileceği bir özgürlük ortamına içinde politika katılmaları gerekir. Türkiyemizde yerin 700 metre derinliğinde 10 lira gündelleğe çığırlerini kusanak çalışanların ücretlerini arttırmak için yaptıkları bir toplantının kurşunla karşılandığını, iki işçinin şehid olduğunu unutmuş olmak veya hiç duymamış bulunmak gerekir, Türkiye'de Demokratik Devrim tamamlanmıştır diyebilmek için. Parti kongrelerinin basılıp, insanların sokaklarda sürüklendiği, sürükleyici ve insan linç edici derneklere ekseriyet oylarıyla yoksul milletin hazinesinden hâlâ büyük para yardımları yapıldığı, bir parti grubu üzerine çoğunluğun çulları dövdüklerini hatırlamamak gerekir, demokrasi vardır diyebilmek için.

Programında toprak reformunu savunan, seçimlerde daha fazla oy almak ve parlamenter yoldan iktidara gelmek gayretinde olan İşçi Partisine bile tahammül edilemediği açık seçiktir. 27 Mayıs Anayasasının getirdiği biçimsel demokrasiyi öngören bazı politikacılar göz yumsa, Anayasa Mahkemesini de kandırmak veya bu yüksek kurula kendi deyimleriyle çoğunluğu bulmak imkânını sağlasalar, içte ve dışta doğacak bütün tepkileri de göze alıp İşçi Partisini bile kapatmaya çalışır hâkim çevreler. Şüphesiz ki bu istek, temelinde Amerikan sermaye çevrelerinin ve onun iktidarının isteğidir. O merkezler, Amerikan emperyalizminin yurdumuzu sömürdüğünden bahsedilmesini, bu sömürü mekanizmasının iç-yüzünün açıklanmasını istemiyorlar. Bakanlıklarda uzman adı altında, barışgönlüllüğü veya teknik, yahut askeri müşavir adı altında C.I.A. ajanlarının yurdumuzun «harimi istemine» kadar sokulduklarını, gizli ikili anlaşmalarla yurt bütünlüğünün ihlâl olunduğundan açığa çıkarılmamasından hoşlanmıyorlar. Yabancı sermayenin kâr transferlerinin yılda Türkiye'ye giren sermaye toplamını aşmaktan bahsetmeyin, askeri gücümüzün tamamının NATO emrinde oluşunun milli çıkarlarımızla ve bağımsızlığımızla bağdaşmadığını, NATO'nun Türkiye'nin sırtına bir kambur gibi yüklediğini söylemeyin diyorlar. Türkiye için bir izzetini ve Türk topluluğu için de bir ölüm kalım davası haline gelen Kıbrıs anlaşmazlığında Anglo-Amerikan oyunlarını açığa vuranlara kem gözle bakıyorlar. Yoksul Türkiyemizin yeraltı ve yerüstü servet kaynaklarını paylar alarak yabancılarla paylaşan bir avuç işbirlikçi ile uğraşan gerçek milliyetçilerin başına neler getirildiği meydandadır.

Bu «ahval ve şerait içinde» Parlâmentodaki milliyetçi güçlerin parti farklarını şimdilik bir yana bırakıp birlik olmaları, Türk topraklarının 34 milyon insana mezar olması ortam ve şartlarını yok etme, emperyalizmin canavar dişlerini yurt topraklarında kırma savaşında güçbirliği yapmaları zamanı çoktan gelmiştir. Yoksul halk çocuklarından meydana gelen din adamları, imam hatip okullarında okuyan köylü çocukları, işçiler, köylüler şerefli ve yiğit Türk silahlı kuvvetleri... sevgili yurdumuzu sinsi sinsi yerleşen emperyalist güçlere karşı tek cepheyle birleşmelidirler.

«Din elden gidiyor», «şeriat isteriz» güdümlerini çıkartıranlar, doğuyu bağımsız Kürdistan diye kıskırtmaya çalışanlar, ırk ve mezhep kavgalarını körükleyenler... hep yabancı sermaye çevrelerinin genel kurmayıdır.

Doktrin ayrılıkları, parti farkları bizim iç meselelerimizdir. «Asgari müştereklerde anlaşma ve birleşme» deyimi yanlış yollara sürüklenmek ve bir kardeş kavgası yaratılmak isteniyor. Uyanış halindeki Türkiye'nin Moskova'dan, Pekinden, Londradan ve Washington'dan değil sadece Ankaradan yönetilmesini isteyen bütün gerçek milliyetçiler tek safta toplanmalıdırlar. Demokrasisi bir «Demokrasicilik oyunu» şeklinde dejenere etmeye çalışanlar da dikkatli olmalıdırlar. Yoksa, Türk milleti onları da yabancı sermaye çevreleri ve onların bir avuç iş ve çıkar ortağıyla birlikte tasfiye etmesini bilir. Bu büyük mücadeleyi şaka sanıp da cepheyi farkında olmadan bölme yoluna sapanlara, Türkiyede sahici demokrasi kurulmuştur diyenlere de «hadî canım sen de» demesini bilelim ve onları bir kenara itelim, ki hasım bu kez kurtuluş savaşımızdan daha güçlü ve daha sinsi olarak içimizdedir.

Schvarze Pumpe'da bir işçi

Eisenhuttenstadt'da girerken

von Ardenne'e verdiği önem onun bilimsel dürüstlüğüyle ters orantılı, ancak ikna yeteneğiyle doğru orantılıymış.

Gündelik yaşayışa ve kitlelere sunulan olanaklara gelince, işte birkaç rakam: Geçen yıl aile başına (adam başına değil) 878 mark olan ortalama gelir, bu yıl 903'e yükselmiş. Buzdolapları çok pahalı. Maliyeti 400 frank kadar olan televizyonlar 1.000 - 2.000 frank arasında satılıyor. Araba faslma gelince: 2 vitlesli küçük Trabant'lar 9.000 F., Wartburg'lar 16.000 F., Çek Şkoda'ları ve Sovyet Moskoviç'leri de o arada, Volga'lar 22.000'i buluyor. Benzinin litresi bir buçuk F.

Oysa bir takım elbise 160-300 franga çıkıyor. İcarlar - kalorifer dahil - 1 odalı daireler için 50 frank, üç oda - mutfak - banyo 100 frank, yüksek kişilere ve entelektüellere özgü beş odalılar da 260 frank yiyecek her keseye uygun. Unun yarım kilosu 1 F., 250 gram tereyağı 2,50 F., bir kavanoz reçel 1,70 F., altı yumurta 2 F., bifteğin yarım kilosu 6,50 F., sağlık yizmetleri tabii parasız. Çocuk bahçesine ayda 16 F. ödeniyor. Düzenlenmiş yolculukların giderleri işletme ya da sendika tarafından destekleniyor.

Haftalık çalışmanın 2 Eylül tarihinden bu yana 5 güne, yani 42-43 saate indirilmiş olduğu da göz önünde tutulursa, Batı Almanya'da alışılmamış bir

dediler, o da kimmiş?» Ben onlara, iki sistem arasındaki ortak yönleri ve ayrımları anıyabilmek için böyle bir soru sorduğumu söyleyince ise muhataplarının yüzünde küçümseyici bir ürperti do-laştı. «Ne yani, dediler, bizim Sovyet kardeşlerimizi kopya etmeğe muhtaç olduğumuzu mu sanıyorsunuz? Kendimize özgü metotlarımız olamaz mı? Şunu bilin ki yöneticilerimiz neyin tutmıyacağını anıyacak yeteneğe sahiptir. «Yeni İktisadi Sistem» dışarda yapılanlardan zerrece esinlenmeyen bir Alman teorisi-dir.»

Daha sonra da birçok yerlerde tanık olduğum bu düşünüş tarzı bana artık bir devrin kapanmış olduğunu anlattı. Boğu Alman yöneticilerinin «Büyük dost» Sovyetler ne yaparsa körü körüne taklit etmekten vazgeçip, kişilik sahibi bir siyaset izlediklerini kıvançla iddia etmeleri için herhalde bu ülkede epey köklü bir değişiklik vukubulmuş olsa gerek. Bundan 15 yıl öncesi, Sovyetlere ait ne varsa, genç Alman Demokratik Cumhuriyetinde de aynı şeyin yararlı olacağı kanısı yaygındı. Gerçi ne derlese desinler «Yeni İktisadi Sistem» adı verilen şeyin libermanizme burnundan düşmüş-çesine benzediği yolundaki görüşümden vazgeçmeye niyetim yoksa da, onların bunu farketmemeleri, hattâ bazan inkâr-dan gelmeleri de kendi hesaplarına beni sevindirmiyor değil. Burada anti sovyetik bir tepki görmek haksızlık olurdu;

Kimler, Nasıl Protesto Etiler

4 Aralık 1945 günü, balyozlar ve kazma küreklele silâhlanmış büyük bir kalabalık Tan Matbaasına saldırı, tahrip etti. TAN gazetesi o sıra biricik ilerici yayın organıydı. Saldırıyı polis ve iktidar partisi düzenlemişti. Olaya «Gençlik hareketi» dendi. Oysa kalabalıkta üniversiteli gençler azınlıktaydı ve tahrip işine katılmamışlardı. Gazetelerde yayınlanan fotoğraflar kalabalığın ön saflarında Birinci Şube memurlarını ve çapulcu takımını gösteriyordu.

Hükümet saldıranları değil, saldırıya uğrayanları cezalandırdı. Zekeriya Sertel ve Cami Baykurt tutuklananlar arasındaydı.

Bu saldırıya karşı M. A. Aybar'ın o tarihlere Vatan gazetesinde yayınlanan aşağıdaki tepkisi bugünlerde yayınlanan kitabında da yer alıyor. Kitabı derleyenler yazıyı takdim ederken şöyle bir iddiada bulunuyorlar:

«Bu olaylar üzerine ne basında ne üniversite çevrelerinde herhangi bir itiraz sesi yükselmedi. Matbaaları tahrip, fikri, kaba kuvvetle susturma gayreti umumî bir tasvip karşılanmış hiç değilse tasvip edilmediği yolunda yayın yapılmamıştı. Bir tek protesto sesi yükseldi. M. A. Aybar zorbalığı suçlayan bir yazı yazdı.»

Bu pek yakın tarihimizle ilgili olay hakkında okuyucularımızı biraz daha aydınlatmak için Nâzım Hikmet'in «6 Aralık» isimli şiirini ve Aziz Nesin'in o tarihlerdeki tepkisini de yayınlıyoruz.

Ayrıca usul bakımından tasvip etmeyen Ahmet Emin Yalman'da yine Vatan'da hem de 5 Aralık 1945 tarihinde aşağı yukarı aynı nitelikte uzun bir yazı yayınlamış gayet kıymetli olan makinelerin millî servet olduğu tahrir edilmemesi gerektiğini öğütlemişti.

Üniversite çevrelerinde ise Nazi özentisi faşist çıtırtıkanlara karşı devamlı ve bilinçli bir karşı koyma vardı. Saracoğlu hükümetinin hunharca terörüne rağmen bu karşı koyma önlenememiştir.

Örneğin Ankara'da devrimci eylem içindeki gençlik 45 — 50 imzalı bir bildiri ile bu faşist tertibi usul bakımından değil esasından takbih etmişler ve bunun üzerine daha da artan saldırılara göğüs germişlerdir. O tarihli gazeteler karıştırıldığında böylesine olumlu tepkilerin de gösterildiği anlaşılacaktır.

EY TÜRK FAŞİSTİ

Aziz NESİN

Birinci vazifen, Türk matbaalarını yıkmak, makineleri sırmak, demirleri dişleyip duvarlara saldırmaktır. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli, gazeteleri çamurlara serip üzerinde ağzın köpürünceye kadar tepinmektir. Bu temel partinin hazinesidir.

Bir gün nümayiş yapmak için emir alırsan, bütün polisleri yandırmada bulacaksın.

Meydanlarda kitaplarını yaktığın namuslu insanlar, bütün dünyada eşî emsali görülmemiş şekilde işkenceye tâbi tutulabilir. Emniyet Müdürlüğümüzde dövülebilir. Demir Ahmet tarafından sövülebilir. Bütün malları, mülkle-

ri zaptedilmiş, matbaaları yıkılmış, gazeteleri kapatılmış, evleri tarumar edilmiş, çoluk çocuğu dağıtılmış haneleri işgal, kendileri perişan edilmiş olabilir.

Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, Amerika'dan borç dahi alınabilir. Hattâ bu borç a-

lınan paralar, ziyafetlerde yenebilir.

Ey faşist yumurcukları! İşte bu ahval ve şerait içinde dahi, bütün bu yapılanları kâfi görmeden, vazifen matbaaları yıkmak, makineleri sırmak, namuslu vatanperverleri parçalamaktır. Muhtaç olduğun kazma, balta, iktidar Partisinin anbarlarında mevcuttur.

6 ARALIK

Onlar ümidin düşmanıdır, sevgilim,
akar suyun,
meyve çağında ağacın,
serpilip gelişen hayatın düşmanı.
Çünkü ölüm vurdu damgasını alınlarına:
— çürüyen diş, dökülen et —,
bir daha geri dönmek üzere yıkılıp gidecekler.
Ve elbette ki, sevgilim, elbet,
dolaşacaktır elini kolunu sallaya sallaya,
dolaşacaktır en şanlı elbisesiyle : işçi tulumuyla
bu güzelim memlekette hürriyet...

7 Aralık 1945

Bursa'da havlucu Recebe,
Karabük fabrikasında tesviyecisi Hasana düşman,
fakir-köylü Hatçe kadına,
ırgat Süleymana düşman,
sana düşman, bana düşman,
düşünen insana düşman,
vatan ki bu insanların evidir,
sevgilim, onlar vatana düşman...

Nazım HİKMET

tevlit ettiği haklı endişelerle hareket ettiğimize inandığım halde; şu harap bina ve dükkânların hazin manzarası, beni güzel ve doğru bir şey yapmadığımı söylemeye sevk ediyor. Siz münevver insanlarız. Münevver insanlar, hislerini akıl süzgecinden geçirmesini bilen, herhalde bu işde alelade bir fertten daha çok hüner ve muvaffakiyet gösteren kimselerdir. Evet biliyorum; topluca sokağa çıldıktan sonra, serin kanla düşünmek imkânları zail olur. Sokak hareketlerinde, ruhi seviyenin normalden çok aşağı indiğini, psiko-sosyoloji kaydeder. Bütün bunları biliyorum. Fakat ne de olsa, münevver insanlardan mürekkep bir topluluktan, hiç değilse memleket kanunlarına saygı gösterecek kadar nefse hâkimiyet beklenir.

Bazı gazete ve mecmuaların neşriyatı, sizi çileden çıkarıyordu; bu neşriyatı, memleket için zararlı buluyordunuz; belki dolaşan rivayetlere kulak vererek, bunu yaa'nların samimi olmadıklarına, yabancı parmağı ile hareket etiklerine inanıyordunuz.

Bazı gazete ve mecmuaların neşriyatını, memleket menfaatlerine uygun bulmamış olmanız bir şey denilemez. Memleket menfaatleri hakkında herkesin bir fikri vardır. Üniversite gençliği de, iki gazete ve bir mecmua'nın yaydığı fikirlerin, üniversiteliler tarafından benimsenmemiş olmasından, bunların memlekette tutunmadıkları neticesi de çıkarılabilir ki, sırf bu netice, şayet düşünseydiniz, endişelerinizi hafifletir ve aşırı hareketlerinizi önlerdi.

Bazı gazete ve mecmuaların neşriyatını zararlı bulduğunuz, memleket ve dünya efkârına açıkça anlatmak istemiş olmanız ve bunun için, bir nümayiş yapmayı kararlaştırmış bulunmanız da bir şey denilemez. Kanaatlerin, nümayişler tertip edilerek topluca izharı da bir hakttır. Hele nümayişlerin üniversite gençliği tarafından yapılması, dünyanın her tarafında hususi bir mâna taşır. Bizde ise, bunun mânası daha da derin ve ümit vericidir. Olsa olsa, zararlı fikirlerle mücadelede yalnız nümayişlerin kifayet etmediği, zararlı bulunan fikirlere karşı faydalı fikirlerin ileri sürülmesi lâzım geldiği hatırlanabilir.

Yaptığımız nümayiş, bu hudutlar dahilinde kalsaydı, memleket davalarıyla alâkanızı, hassas ve uyanık olduğunuzu görebek, bilseniz ne kadar se-

vinecektik. Fakat maalesef, herhalde aranız karışan ve sizden olmayanların sürükleyici örneğine kapılarak, aralarımızdan bazıları, nümayişinize yıkıcı ve kırıcı bir şekil verdiler. Memleket kanunlarına ve kanunların himaye ettiği; düşündüğünü yama hakkına, mülkiyet hakkına, serbest çalışma hakkına fiili tecavüzlerde bulundunuz. Sakın: «Bu kimseler, yabancı emellere hizmet ediyorlar; yazı hürriyetini gayri meşrû bir şekilde kullanıyorlardı» diyerek, yaptıklarınızı haklı göstermeğe kalkmayınız. Çünkü hiç kimsenin, bizzat ihkâkı hakka selâhiyeti olmadığı için, bu takdirde de adaleti tahrik etmeniz icap ederdi.

Genç arkadaşlarımız! Nasıl oldu da topluca hareketin verdiği coşkunluktan bir an kurtularak, kanunlara ve herkesin hakkına riayete mükellef olduğunuzu hatırlamadınız? Evet, nasıl oldu da bu gibi hareketlerden, yalnız matbaa sahiplerinin değil, hayatını bu sayede kazanan birçok fakir vatandaşın da zarar göreceğini düşünmediniz?

Tahrir edilen servetin, netice itibarıyla millî servet olduğunu, nasıl oldu da unuttunuz? Halbuki bütün bunlar, üniversite gençliğinin bilgili ve hassas gözlerinden kaçmayacak kadar basit şeylerdir.

Bahis mevzuu olan mecmua ve gazetelerin neşriyatını âlenen protesto ettikten ve adaleti eyledikten sonra, fikre fikirle mukabele yolunu tutsaydınız, maksadınıza hem çok daha kolaylıkla, hem de siz, Üniversitelilere yaraşan şekilde erişmiş olmaz mıydınız? Faydalı fikirlerinizi memlekete yaimak için, elinizde vasıta mı yoktu?

Hâdisenin beni çok üzen taraflarından biri, şüphesiz şu oldu: Biz, şu son aylar zarfında, demokrasi ve hür-

riyet rejimlerine ayak uydurmağa çalışıyoruz. Demokrasi demek, müsamahakâr bir hava içinde, fikre fikirle mukabele edilen hükümet şekli demektir. Demokrasinin ruh ve felsefesi, kavramak ve etrafa yaymak için, memlekette en müsait vaziyette, siz üniversiteliler bulunuyorsunuz. Çünkü tenefüs ettiğiniz ilim havası, size esasen müsamahayı ve fikir hürriyetini açılmıştır. Bu böyle iken, Üniversite gençliğinin bir memleket davasında, bizzat kuvvet kullanmak yolunu tercih etmiş bulunması, işte beni asil bu üzdü. Hatırlamalıydık ki, tâ o yüzyıllarda; dünya taassup zindanında gömülü bulunduğu bir çağda, Mevlânâ'yı yetiştiren bir milletin evlâtlarımız, ve: Gel! Gel! Ne olursan ol gel!

Kâfir de, Mecusi de, putperest de olsun gel!

Bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir;

Şayet bin defa tövbe bozmuş isen, yine gel...

diyen koca Mevlânâ'nın, bundan yedi asır evvel gösterdiği müsamahanın milyonda birini göstererek, bir memleket davasında yalnız heyecanınızı ifade ve adaleti tahrik edecek kadar nefis hâkimiyeti ve olgunluk göstermeliydiniz. Bunu sizden beklemek hakkımızdır.

Genç arkadaşlarımız! Müsamahakâr ve ağırbaşlı olunuz. Memleket davaları ve mukadderatı ile yakından alâkalı, heyecanlı, fakat müsamahakâr ve ağırbaşlı olunuz. Muarızlarınızı fikir düellolarında yeniniz. Vatan hainlerini de kuvvetin zulmetinde değil, adaletin nuru içinde ve onlara müdafaa hak ve imkânları tanıdıktan sonra, boğunuz.

İlk heyecanınız şu anda artık geçmiştir. Bu sözlerimi berrak aklınızın ve pâk vicdanınızın şaşmaz terazisine vurunuz. Bana hak vereceksiniz.

GENÇLERLE HASPIHAL

M. Ali AYBAR

Genç üniversiteliler! Daha yaşlı bir arkadaşınız sıfatıyla, sizlerle konuşup dertleşmek ihtiyacını duydum. Genç saldan beri hep sizi ve o nümayişinizi düşünüyorum: Beyazıt Meydanında heyecanlı toplantınızı, Kafilenin oradan hareketini, Divanyolundan geçişini, levhalardaki yazıları görür gibi; vatanperverane hitabelerinizi duyar gibi oluyorum. Hayatım senelerdir, sizlerle beraber geçtiği için, ne temiz düşüncelerle hareket ettiğinizi de pek iyi biliyorum. Fakat Babâliye varduktan sonra, yaptıklarınızı görmek istemiyorum, duymak istemiyorum, bilmek istemiyorum. Halbuki, yanmış gibi, yalnız dört duvarı ve camsız pencereleriyle ayakta duran o bina ve sefaletini yırtık kenpeklerin bir türlü örtmediği o dükkânlar, heyhat! realitelere mahsus ısrarlı inatla karşımda duruyorlar.

Bundan senelerce evvel, bizim tabeliğimiz sırasında da buna benzer bir hareket yapılmış, Yataklı Vagonlar İdarehanesi, hayli hırpalanmıştı. Bereket versin, daha sonra Hatay meselesinde, hususiyile Bulgar mezarlığı işinde, üniversite gençliği o derecede bir olgunluk ve asalet göstermişti ki, Yataklı Vagon hâdisesi unutulmuş ve artık üniversitelilerimizin, sokakta yapılan toplu hareketlerin hakiki mânasını kavradıkları hakkında herkeste samimi bir kanaat hâsıl olmuştu.

Şu son aşırı coşkunluğunuzun, bina ve dükkânlarla beraber, bu kanaati de yıkılmış olmasından korkuyorum. Genç arkadaşlarımız! Temiz hislerin

Türk Soluna

ABONE OLUNUZ

ABONE

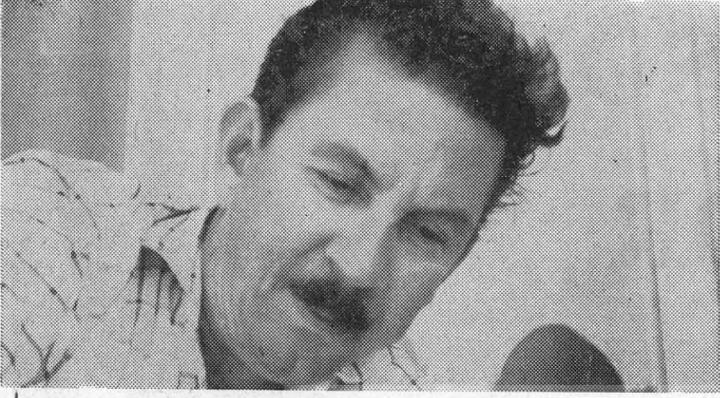
BULUNUZ

YILLIK ABONE TUTARI: 20 LİRADIR.

Yeni Abone Adresi ve İdare Yeri:

Babâli Cad. No: 31 İstanbul. Tel: 27 39 61

TEVFİK FİKRETİ YENİLEŞTİREN A. KADİR'E SORDUM

* Asım BEZİRCİ

lerce, haftalarca kafa yorduğum olmuştur. Sırasında bazı mısraların yerlerini değiştirmişimdir, bazı mısraları kırmışım. Arada tekrarlardan yararlandığım da olmuştur. Sırasında, ufak tefek kaymalarla aynı kalıba uyduğum da oldu. «Bugünün Diliyle Tevfik Fikret» kitabını rasgele çeviriyorum. «Nâdim-i Hayat» şiirinin son parçası şöyle:

Ben böyle mi sandım seni, ey ömr-i gam-âlûd?
Bir telhi-i nefretle gönül, nâdim-i bisûd,
Takdis ediyor sâye-i kahrında memâti!
Bu parçayı ben, şöyle yenileştirmişim:
Ben seni böyle mi sandımdı, dert dolu dünya,

Ben seni böyle mi sandımdı?
Bak ne diyor şu gönül, tiksine tiksine,
Bak ne diyor kaderine yana yakıla:
Buyursun, diyor, senin kahrından gelecek ölüm,
Buyursun, can-baş üstüne!
Ne yapmışım burda? Üç satırlık parçayı altı satır yapmışım. Bir iki tekrardan yararlanmışım.

«Yaşadıkça» şiirinin birinci parçası da şöyle:
Evet, bu dağları aşıkça, böyle tırmanarak,
evet, bu dalgaların sath-ı bi-kararında şikeste, güm-şüde, âvâre, hâr-u müstağrak,
yuvarlanıp zedelendikçe... İsterim koşmak!

Ben, bu dört satırı beş satır yapmışım, şöyle olmuş şiir:
İşte ben böyle tırmana tırmana aşarım dağları, aşarım.

Bu dalgaların çırpınan avucunda ben işte böyle yuvarlanıp koşarım kan revan içinde, koşarım.

Kırık döküğüm ve başboşum ve güçsüzüm ve dalgınım.
Ve de koşmak gelir içimden, daha koşmak, daha!

Bu yenileştirilmiş şiirin sesiyile, Fikret'in şiirindeki ses birbirleriyle çok yakındır. Ama şekil, dil, söyleyiş başka. Biri eski, biri yeni. Böyleyken, iki şiir hem birbirine yakın gibiler, hem birbirinden uzakmış gibiler.

— Niçin Fikret'in yalnızca dilini Türkçeleştirmekle yetinmeyip de, şiirlerini yeniden yazmağa giriştiniz?

— Dilini Türkçeleştirip, şiirin yapısında ufak tefek değişikliklerle yetindiklerim olmadı değil. Ama denk düştü de oldu. Yoksa çoğu şiirleri yeniden yaptım, yani kolay işi bırakıp, zor işi başarmaya çalıştım. Şiirlerin yalnız dilini Türkçeleştireydim, bu hiçbir şey kazandırmazdı bize. Şiirlerin anlamını bilmeyenlere anlamını öğretirdi, o kadar. Oysa benim işim bu değil. Benim işim, şiirin taptaze özünü alıp, bu özü o kaskatı kılıfından soyup, yep yeni bir ağızla söylemektir. Yoksa, satırı olduğu gibi bırakıp, anlaşılmaz bir

YAZGIMIZ

Arif DAMAR

Yazgımızdır yaşanacak
Kaçınılmaz

Başka bir ülkede uyanmak elde değil
Diyelim Vietnam'da
— Vietnam beyaz bir gül, beyaz bir bıçak
Uyanmak, ölmek Vietnam'da —

Yazgımızdır yaşanacak
Kaçınılmaz

Sabah güneşinden önce
Dikilir kapımıza karanlık
Alınıp götürülürüz
Sınırsız sevgimizden ötürü
Sınırsız sevgimizin yanı sıra

Yazgımızdır yaşanacak
Kaçınılmaz

Bir yürek parlıtıdır sorguya çekilen
Bir aydınlık özlemdir
Bir deniz kokusudur uçup giden
Bakışdır bir ayçiçeğinin

Yazgımızdır yaşanacak
Kaçınılmaz

Başka bir ülkede uyanmak elde değil
Yarınımızın
Bugün olduğu bir ülkede

— Neden Tevfik Fikret'i yenileştirmek gereğini duydunuz?

— Üç yıl kadar oluyor, bir gece, evde «Tarihi Kadim» i, «Sis» i, yüksek sesle okurken, birdenbire geldi, bu fikir bana. «Fikret'e bakın, dedim, Fikret'e!» Şekil mekil, dil mil bir yana, öz dipdiri yaşıyordu. Bayağı sarsılmıştım. Ama halkla, gençlikle bu büyük şair arasındaki uçurumu kaldırmak gerekiyordu. Bu yolda birkaç denemem de vardı ortada. Mevlânâ, Hayyam çalşmalarım, Homeros'un İlyada'sı filân. Fikret'in birçok şiirlerindeki dil, bir süre sonra Mevlânâ, Hayyam, Homeros'un dili gibi bizce hiç anlaşılmaz olacaktı. Karar verdim, Fikret'i yenileştirtmeye.

— Fikret'i günümüz koşulları içinde önemli ve değerli kılan, özellikler nelerdir?

— Fikret, Nâzım'dan önce, bizim en büyük şairimizdir. Yanlış anlaşılmasın, Nâzım'dan daha büyüktür, demek istemiyorum. Bu iki şair, birer dokturlar bizim sosyalist edebiyatımızda. Fikret, bizim edebiyatımızda, yeni bir toplum ve insan anlayışıyla Batı'ya ilk açılan penceredir. Büyük bir insan sevgisiyle dolup taşar Fikret'in yüreği. En büyük özlemi barış, mutluluk ve kardeşliktir. Zulmün, haksızlığın, zorbalığın karşısında mızrak gibi dikilir. Ezilenlerin yanında, ezenlere baş kaldırır. Yalnız üç şeyi kutsal tanır o : İnsan, tabiat, halk. Bunların üstünde başka hiçbir şey yoktur onun için. Başka hiçbir kuvvet tanımaz bunların üstünde.

Kapıkara bir dünya içinde yanan bir ateş, çirkefin ve batağın ortasında, kalşlıklerin, ikiyezülülüklerin, kanlı ağızların kargaşasında tertemiz, namuslu bir yürektir. o. Dünyün şairiydi Fikret. Günümüzün şairidir, yarının da şairi olacaktır. Şiirleri, yaşadığı çağı yansıtır, sonra gelir bugüne dayanır, bugün Fikret, dünden daha çok yaşamaktadır. On yıl kadar önce, yani ölümünden kırk yıl sonra, bir şiirinden dolayı acaba neden, bir taşra ilçesinde, ifade vermek üzere savcılığa çağırılmıştır? Yüzcüncü doğum yıldönümünde Fikret'e

karşı namuslu ve aydın çevrelerce gösterilen büyük saygı, neden çıkarıcıları, çanak yalayıcıları, halk düşmanlarını deliye çevirmişti? Gelecek günlerin şairidir Fikret.

İnsan ve kardeşlik sevgisiyle uzanır yarımlara. Mutlu ve güzel günlerin habercisidir o. Gerçi o, Marks ve Engels'i okumamıştır. Ama Marks'ı ve Engels'i bizde en iyi bilen bir büyük şairimiz, bir Nâzım Hikmet, bakın ne der Fikret için:

«Tevfik Fikret, Türk edebiyatının ondokuzun sonu, yirminci yüzyılın başındaki en büyük dağdır. Fikret'i anlamadan, Fikret'i okumadan, bugün şiir yazanlar varsa, bunlara acırım.»

İşte, Marks'ı ve Engels'i çok iyi bilen bir büyük şairimiz. Marks'ı ve Engels'i hiç bilmeyen bir büyük şairimiz hakkında böyle der, onu yemeye kalkmaz.

— Yenileştirmede ne gibi bir yöntem kullandınız?

— Tevfik Fikret'in şiirlerini yenileştirirken, bundan önce yaptığım Mevlânâ, Hayyam yenileştirmelerindeki, İlyada çevirisindeki yolu tuttum. Yani, ben bu şiirleri, bugünkü dilimizle en güzel şekilde nasıl söyleyebilirim düşüncesinden yola çıktım. Kendimi serbest kıldım. Serbest dediysem, hiçbir sınır tanımadım sanılmasın. Hiçbir zaman onları kendime uydurmaya yeltenmedim. Böyle bir çaba göstermiş değilim. Bu yenileştirmelerde, gerek Mevlânâ'nın, gerek Hayyam'ın, gerek Homeros'un ve gerek Fikret'in seslerine elimden geldiği kadar uymaya çalışmışım. Onların yüreklerinin atışıydı duyurmak istediğim. Ama ne yapayım, aralarında ben de vardım. Açıkcası, ağızlarımız ve yüreklerimiz birlikte çalıştı. Yüreğlerimiz diyor, kalemlerimiz, demiyor.

Gelişigüzel, iş olsun diye, ölü bir çeviri yapıyordum. Yenileştirdiyordum bu şiirleri. Yani bizim kendi dilimizdeki canı katıyordum onlara. Bunun başka türlü olamaz gibime geliyor. Benim bir şiir üzerindeki çalışmam, bir iki saatlik bir çalışma değildir. Bir günlük de değildir. Bir şiir üzerinde gün-

sözcük yerine, anlaşılır bir sözcük oturtmakla yetinmek, işi ciddi tutmaktır bence.

— Fikret'in eserlerini yeniden yazmakla, onun şiiri yerine, kendi yazdığınız bir başka şiiri geçirmiş olmadunuz mu?

— Yukarıda, bu sorunun cevabını verdim sanıyordum. Benim de şair oluşum, bazılarında «Kadir kendine uyduruyor Fikret'i» kanısı uyandırmış olabilir. Oysa, bence asıl önemli olan, yaşayan ölü, ölü dil ve söyleyişten kurtarmaktır. Bu işi yaparken, yani Fikret'in şiirlerini bugünkü şiir diliyle söylerken, neden yararlanacağız? Bugünün şiir dilinden. Bugünün şiir çorbasında, eh biraz da bizim tuzumuz olduğuna göre...

— Fikret'in kullandığı sözcükleri yenileştirirken, anlamca değişiklikler de yaptınız mı? Niçin?

— Aklıma ne geldi bilir misiniz, şu anda? 1955 yılının kasım, ya da Aralık ayında mıydı ne; «Bugünün Diliyle Mevlânâ» nın ilk baskısını yayımlamıştım. Öyle bir kapışıldı ki kitap, bayağı şaşırıyordum. On günde iki bin tane satması. Ama üç beş gün sonra, çalıştığım yeri polisler bastı, arama tarama-

dan sonra, buyur ettiler bizi Emniyet Müdürlüğüne.

Polisler arasında, Ankara Caddesinden aşağıya inerken, kitapçı vitrinlerine göz atıyordum, bizim kitap, vitrinlerde olduğu gibi duruyordu. Demek toplanma filân yoktu. Birinci Şubede, sorgu sual arasında, bu yenileştirmelerde Mevlânâ'nın söylediklerini değiştirip değiştirmedim, kendimce ekler yapıp yapmadığım da soruldu. Tabii onların bu soruları, benim bu sorunu gibi iyiniyetli bir soru değildi.

Acaba ben, Mevlânâ'yı «komünist» yapmış mıydım, yapmamış mıydım? Onlar bunu öğrenmek istiyorlardı. Ne Mevlânâ'da, ne Hayyam'da, ne Fikret'te, ters anlama gelen sözcükler kullanmış değilim ben. Yani bu büyük şairlerin dünyalarını başka türlü göstermiş değilim. Arada, o da çok, ama çok seyrek, ufacık ekler yapmışım, bir duyguyu, bir düşünceyi daha bir güçlü kılmak çabasındır bu. Şiiri daha bir güzel yapmak, daha sevdirmek için harcanan çabadır. Çok görülmesin bu çaba. Bunca ağır bir işde, ufacık bir iki hakkın yoksa, özür dileyeyim. Ama bu hakkı kim verir ve bu hakkı kim alır, onu da bileyim.

RESİM

BİREYCI

Nuri İYEM

Sanatında bağımsızlıktan yana olduğunu ve her fırça sürüşünde olabirlik içinde, kafasını, gönlünü yaratış özgürlüğü içinde tuttuğunu söyleyen şu bireyci ressama bakalım hele, gerçekten dediği gibi özgürlük içinde mi?

Kendisine göre, o dilediğini yapabilmektedir. Kimseyi umursamadan işte sanatında isterse, bir başkaldırı içinde olabilir. Örneğin, resmin bütün kuram ya da kuralları hiçe sayar, istediği resmi yapamaz mı? Yapar elbet. Eh bundan başka nasıl olur başkaldırarak ve de özgürlük adına savaşmak?

Bir bakıma öyle gibi görünürse de, işin iç yüzünde bu başkaldırı kimsenin umurunda değildir. Amma bu başkaldırı diyelim sermayeci düzenin yaşam alanına ya da çıkarlarına bir dokunsun hele, o zaman seyretle sen gümbürtüyü.

Ne de olsa, bireyci ressama avuntular, böbürlenmeler sağlayacak bir yoldur şu bağımsızlık, özgürlük ve de sanat yapmakta olduğu düşüncesi. Büyük işler görmüş kişinin kasıtlı içinde, dolanıp durmak, toplumu görüşü savunulara burun kıvrarak, az iş mi? Ne var ki, yaptıkları şu başkaldırı, özgür resimlerle çok derin bireyci sorunlara varanların işlerini, kendilerinden başka anlayana da pek çıkmaz hani. Sergilerine çağırılmış oldukları insanlarsa, resimleri göreceklere birbirleriyle sohbet etmeğe koyulurlar. Gün geçtikçe resim sanatı bizim halkımız için daha az ilgi çekici, daha az üstünde durulan olmuşsa, nedeni işte bu kısır özgürlük kavramıdır. Gevşeme tavsama ressamı da sarmaktadır. İnan olsun ki o da artık bu derin mi derin resme eski heyecanlarıyla bağlı değildir.

Batının sermayeci düzeni yüzünden,

halkla ilgisi kopmuş ya da pek dolaylı duruma gelmiş bulunan gene şu batı resim çeşitlerini, birbiri ardından biz de kabulleniyoruz. Sanki bizim toplumsal yapımızda oldum olası bu sanata açık bir yöre varmış, bu çeşit resimlerin pazarı bizde de bulunuyormuş gibi davranıyoruz. Gerçekten de batıda resim sanatının bir çeşit madrabazı olan galeriler bizde varmışcasına, ressamlarımız çaba harcarlar. Sanırsınız Türkiye'de değil de, Fransa'da o uluslararası resim pazarı olan Paris'te yaşamaktadırlar ve o uluslararası resim pazarının sultasına boyun eymek zorundadırlar. Paris'teki madrabazın, kodaman burjuvanın istek ve heveslerine göre, sanatçılara yapıt üretirdiği bir gerçekdir. Oradaki her başkaldırı masalı, aslında yatırımcı yapan yönetimlerdir. Kimsenin kılı bile kıpırdamaz o başkaldırılardan karşısında. Onların devrim dedikleri, yukarıda bizdeki örneklerinden söz ederken belirttiğimiz gibi, sadece resim sanatını büsbütün çığırından çıkaran, bir güldürüler gösterisi durumuna getiren hünerlerdir. Resim diye birşey yok artık. Marifetler, hünerler, cambazlıklar söz konusu. Babı Biyenallerini gezenlere sorup bu gerçeği öğrenebilirsiniz. Batıdaki durumun nedenlerini bulmak bize düşmez elbet. Ama bize ne oluyor? Zorunlu müyüz bunları yurdumuza taşımaya ve halkımıza sunmaya? Ola ki batıdan geri kalmamak için, biz de taklit edip duruyoruz ve herhalde işte bu taklitlerle çağdaş uygarlık kesimine varabileceğimizi sanıyoruz.

Kimseye öğüt vermek aklımızdan geçmez ya, sadece bireyciliğimizin güllünleşmekte olduğunu, bize özgü hemen hemen hiçbir şeyi yankılamamakta olduğunu söylüyoruz.

AŞKIN GUCÜ

Paul ELUARD

Bunca çektiklerimiz bir şey değil
Bir şey değil canıma gelecek ölüm
Ve umutsuzluğum ve yaşama dileğim bir şey değil
İnsanların mutsuzluğudur asıl dayanamadığım
Ve bir sürü haksızlık bir de benim öfkem

İspanya'da çeteler var kan rengi
Yunanistan'da çeteler var gök rengi
Ve ekmek ve kan ve gökyüzü
Ve zulümden kaçan insanlıkların haklı umudu

İşık bir gün sönebilir
İnsan bir gün dönebilir toprağa
Ama bahar bitmez boyna doğar
Çıkıverir bir tomurcuk karanlıktan
Bir sıcaklık yayılır bir sıcaklık ortalığa

İşte bu sıcaklık gelecek çıkarıcıların hakkından
Karşı koyamayacak bu sığağa taş yürekleri
İşte ateşi duyuyorum gülerak serinlikten söz edişini
Artık kurtuldum diyişini duyuyorum bir insanın

Sen benim etimdin, duyan bilincimdin benim
Ölesiye sevdiğimdin, beni yaratan
Ne küfüre göz yumardın ne de baskıya
Mutlu dünyalar düşündürdün şarkılarla
Derdin özgürlük gibi var mı, özgürlük gibi

Ben kendimde yaşıyorum kendimde seni.

Çeviren :
A. KADİR — A. BEZİRCİ

KİTAP

DENİZİN KANI

1950'den sonraki kuşak içinde, küçük hikâyeleri ile ilgiyi üzerine çeken Tarih Dursun K. nın, çağdaş Türk edebiyatında toplumsal gerçeklerimizi çarpıcı ve bir o kadar duygulu bir dille veren hikâye ve romanları: Almanca, İngilizce, İtalyanca, İbranice, Rusça, Sırpça, Fransızca ve Bulgarca'ya da çevrilmiş: 1961 yılında, Gazeteciler Cemiyeti «Seri Röpörtaj Armağanı» nı, 1962 yılında «Güzel Avrat Otu» adlı hikâye kitabı ile Türk Dil Kurumu'nun «Hikâye Ödülü» nü ve 1967 yılında «Yabanın Adı» hikâyeler kitabı ile «Sait Faik Hikâye Armağanı» nı kazanmıştır.

Bu roman, Ege Denizi kıyılarında bir küçük kasabayı, o kasaba insanların tutkularını, aşklarını ve sünger emekçileri ile «Deniz Ağası» arasında geçen korkulu fakat dirençli çatışmayı anlatır.

Romandaki bütün olaylar, 1946'ların o yeni yeni başlayan bilimsiz halk uyanışı döneminde geçer.

Bu hazırlıksızlık ve bilimsizlik yüzünden sömürücü «Deniz Ağası» na karşı çıkan sünger emekçileri, dayanışmazlık, desteksizlik, emeğin gerçek değerini bilememek, birlik yoksunluğu ve sendika dışı kalışları ile acı ve unutulmaz bir yenilgiye uğralar.

Fakat bu yenilgiye karşılık, umutlarını asla kaybetmeyeceklerdir.

«Denizin Kani» bütünü ile, çağdaş Türk romanına yeni bir biçim, çarpıcı ve etkileyici bir şiirli anlatımla, doğal bir gerçekçiliği de beraberinde getirmektedir.

FRANSADA SOL BİRLEŞİYOR

Şubat ayı sonunda Fransa'da Sol Federasyon ile Fransız Komünist Partisi arasında varılan bir anlaşma basınımızda yankı uyandırmadı. Oysa sanayileşmiş kapitalist ülkelerde yeni bir eğilimi ortaya çıkaran bu olay üzerinde dikkatle durmak gerekir. Bir yandan dünya sömürge sisteminin çöküşü ve milli kurtuluş hareketlerinin birbirini izleyen başarıları, bir yandan öteki emperyalist ülkelerin rekabeti, mücadelesi ve nihayet dünya sosyalist sisteminin aralıksız ilerlemesi kapitalist sistemin bunalımını gittikçe şiddetlendirmektedir. Bu durum kapitalist batı ülkelerinde işçi yığınlarını ve sol akımları birbirinden ayıran şartları yavaş yavaş ortadan kaldırmakta, bunun sonucu olarak da işçi sınıfının ve sol cephenin birliğine doğru güçlü adımlar atılmaktadır.

24 Şubat 1968 Cumartesi günü açıklanan anlaşma ile ilgili olarak Sol Federasyon Başkanı François Mitterand basına şunları söylemiştir:

«Bu anlaşma, alınmış olan yolu böylece ölçülecek ve Fransız Komünist Partisi ile Sol Federasyon arasında bulunan, sürekli bir diyaloga azaltmaya her ikisinin candan uğraşacakları, ayrımları farkedene kamu oyuna açıkça ve sadakatla sunulmuştur.

Komünist Parti Genel Sekreteri Waldéck Rochet'in sözleri ise şöyle: «Apaçık bellidir ki temel ilkelere her iki kuruluş kendi esas yerini korumaktadır. Öte yandan siyasi planda, bizim, bütün sol partiler arasında sağlam bir anlaşmadan yana olduğumuz gibi, orta yol etiketi altında kendini gizleyen «sağ» ile her türlü birleşmeye, azimle karşı olduğumuzu tekrarlamaya hacet yoktur.

Bu yeni anlaşmanın, işçi güçlerinin ve demokratik güçlerin birliğine ve kişi iktidarı rejimine son vermek, gerçek bir demokratik düzenin geleceğini hazırlamak eylemine yardımcı olabileceğini düşünmüyoruz.

İleriye doğru atılan bu yeni adımı tamamlamak üzere bulunmamız nedeni ile kendi kendimizi kutlarken, birlik ve beraberlik için yapılan mücadelelerin sabır, sebat ve sarsılmazlık isteyen uzun soluklu bir mücadele olduğunun bilincine de sahibiz.»

Komünist yönetici, bu anlaşmanın bir hükümet programı olmaya kadar varmayacağını belirtmeye özen göstermiştir. Bu, Fransız Komünist Partisinin, yeni adımlar atılmadıkça ve yeni yaklaşımlar sağlanmadıkça, iktidar sorumluluğuna katılmayı kabul etmeyeceğini doğrulamaya yeter sayılmaktadır.

Sekiz aydan fazla süren çalışmalar sonunda varılan anlaşmanın ana çizgileri şöyle özetlenebilir:

I. KURUMLAR VE ÖZGÜRLÜKLERİN SAVUNULMASI:

Kurumlar:

Taraflar, kişi iktidarının her türüne karşıdır; buna son verinceye ve çağdaş ve gerçek bir demokrasi kuruncaya kadar birlikte hareket edeceklerdir. Taraflar, demokrasinin tam açılımı ve her yurttaşın kamu hayatına katılabilmesi için temel özgürlüklerin işlenmesi gerektiğini düşünürler. Her iki taraf 1958 Anayasasını kabul etmekle birlikte, De

Gaulle'in kişi iktidarı için kullandığı kimi hükümleri kaldırmayı ya da değiştirmeyi ön görmükdür.

Özgürlükler:

Yurttaşlık haklarının ve kamu özgürlüklerinin kanuni ve gerçek alanını genişletmek gereği üzerinde taraflar anlaşmaya varmışlardır. Bunun için alınması gerekli bulunan tedbirler arasında kişi msauiyetinin sağlanması ve pekiştirilmesini sağlayacak hükümlerin Anayasaya sokulması, Devlet Güvenlik Mahkemesinin kaldırılması, kadının mänen ve maddeten yükseltilmesi, grev hakkını kısıtlayan 1963 kanununun kaldırılması, işçi sendikalarının yetkilerini arttıran genişleten kimi hükümler, radyo-televizyon için demokratik tedbirler, ve özellikle devletin ve okulların laikliği ilkelerine saygı gösterilmesi vb. bulunmaktadır.

Fransız Komünist Partisinin, 1958 Anayasasına karşı oy vermekle birlikte, bugün, o Anayasanın ortadan kaldırılmasını değil sadece kişi iktidarı imkân veren hükümlerinin değiştirilmesini istemekle yetinmesi çok ilgi çekicidir. Böylece öteki sol partilerle anlaşmanın şartı, yürürlükteki Anayasanın ortadan kaldırılması yani düzenin değişmesi olmuyor.

II. EKONOMİK VE SOSYAL SORUNLAR:

Her iki kuruluş, De Gaulle'cülüğün ekonomik ve sosyal politikasının getirdiği kötü sonuçları yermekte ve bu politikanın emekçilerin ve tüketicilerin ihtiyaçlarını gidermekteki yetersizliğini, ekonomik ve sosyal ilerlemeye sırt çevirdiğini belirtmektedirler.

Bu siyaset hem işsizliği hem de büyük halk yığınlarının yaşama düzeyinin düşmesi sonucunu getirmiştir. İşsizlik, Fransa'yı kasıp kavurmuştur. Bu, durum, Fransa'ya egemen olan ekonomik derebeyliklerin emrine giren bir sistemin sonucudur.

Fransız Sol Federasyonu ile Fransız Komünist Partisi ekonomisi siyasetin şu iki öneri üzerine kurulması gerektiğini ileri sürmektedirler:

— Yurttaşların çalışma hayatına katılmaları yoluyla demokrasinin haklarının tanınması;

— Günün geçmişi ve baskı niteliğindeki kurumların ve kuruluşların değiştirilmesi yoluyla sosyal ilerleme şartlarının gerçekleştirilmesi.

İki kuruluş, bu dayanışma ve adalet hedeflerine ulaşmak için, teknik ve ekonomik gelişmeyi ve sosyal ilerlemeyi önleyen engellere karşı birlikte mücadele etmek zorunluluğu üzerinde önemle durmaktadırlar.

Bu ilkelerin emrine ve hizmetine konacak bir ekonomik ve sosyal siyasetin amaçları ve araçları konusunda iki kuruluş şu anlaşmaya varmışlardır:

Sosyal hedefler:

Demokratik bir siyaset, yığınların isteklerine ve hak istemlerine uygun düşmelidir. Bu istekler teknik ilerleme ve üretkenliğin artması sayesinde doğurulup karşılanabilir; öte yandan bu istekler ve halk istemleri, kişinin tam açılış gelişmesini sağlarken, bir yandan da ekonomik gelişme araçlarından birisi haline gelmektedir.

Her iki taraf, satın alma gücünün düştüğünü, bu yüzden ücret ve aylıkların yükseltilmesi gerektiğini kabul ederler. Burada, her iki tarafın kendine göre bazı görüşleri saklı tuttuğu belirtilmiştir. Ayrıca gerek çalışanların hayat düzeyi, gerek sosyal garantileri ile ilgili birçok ayrımlar üzerinde ayrı ayrı durulmuştur.

Kullanılacak araçlar:

Bu sosyal hedeflere varmak için kullanılacak araçlar - bütün artı değerleri vergilendirmek;

— Büyük servetleri vergilendirmek;

— Şirketlerin, genişleme için gerekli yatırımları hesaba katmakla birlikte, bütün gerçek gelirlerini vergilendirmek;

— Dışarı sermaye kaçırılmasını önlemek;

— Konut sorununun çözümlenmesi için, bir gayrimenkul vergisi koymak.

Bu alanda da her iki taraf kendine ait kimi ilke ve düşünceleri saklı tutmuş, bu durum anlaşmada belirtilmiştir.

Alınacak tedbirler ve kullanılacak araçlar incelense, bunların, bir ana düşünmeden geldiği görülür. Bu da, bölgesine demokratik bir programın gerçekleştirilebilmesi için kararlı ve azimli mücadelelere, De Gaulle'ün iktidarına son verilmesine ihtiyaç olduğunu; büyük ekonomik derebeyliklerin devletin içinde ve ulusun bağrında tuttuğu mevzilerden koparılıp atılması gereği üzerinde de anlaşma olmuştur.

Böyle bir siyaset daha yüksek, devamlı ve düzenli bir ekonomik gelişmeyi gerektirmektedir. Ayrıca ekonomik siyasetin başka araçlarının demokratik bir yönle kullanılmasına da zorunludur. Buna vergi sisteminin, kredilerin, bütçenin, plânın, kamu ekonomik sektörünün demokratlaştırılması elbette dahildir.

III. DIŞ POLİTİKA:

Sol Federasyon ve Fransız Komünist Partisi, aralarında, dış politika konusunda yeni yaklaşımlar olduğunu sevinerek kaydetmektedirler.

Bununla birlikte kimi esaslı sorunlarda da aralarında ayrımlar vardır. Bunların da başında NATO ile Avrupa Birliği gelmektedir. Bu ayrımlara karşın, her iki kuruluş Avrupa Ortak Pazarının, tamamen, tröstlerin, kartellerin ve uluslararası baskı gruplarının egemenliği altında bulunduğu konusunda görüş birliğine varmışlardır. Bu ortak, pazara yeni ve tamamen değişik bir içerik, emekçilerin çıkarlarına uygun bir muhteva verilmesi konusunda her iki kuruluş anlaşma halindedir. Bu amaçla alınması gerekli olan tedbirler konusunda da aralarında görüş ayrılıkları bulunmakla birlikte, Ortak Pazar üyeliğinin devamında anlaşma halinde bulunmaları ilgi çekicidir. Bu tutumun Fransız Komünist Partisi için yeni bir siyaset olduğu anlaşılıyor. Bu konudaki gelişme bilinmedikçe bir yargıya varmak güçtür. Ne var ki sol partiler arasında birliğe varmak için evvelce temel ilkelere gibi görünen birçok konularda çok esaslı fedakârlıklar yapılmakta olmasa, Sol Birliğin önemi bakımından düşündürücüdür.

Sol Federasyon ve Fransız Komünist Partisi, ulusların kendi kaderlerini ken-

dilerinin tayin etmek hakkı üzerinde de tam bir anlaşma halindedirler. Her iki taraf her türlü dış müdahaleyi red, anlaşmazlıkların görüşme yolu ile giderilmesini kabul etmekte ve, rejimleri ne olursa olsun, devletlerin barış içinde bir arada yaşaması üzerinde ısrarla durmaktadırlar.

Her iki taraf Doğu Almanya'daki dan Kuzey Vietnam'ın bombalanmasına realite olarak kabul etmektedirler; Avrupa'da barış içinde bir arada yaşama ülküsünün gerçekleştirilmesi için de iki Alman devleti arasındaki ilişkilerin düzene girip tabiileşmesini istemektedirler. Gene her iki taraf, Almanya'ya atom silahlarının verilmesine karşı koymakta, Oder-Neisse çizgisini de Almanya'nın doğu sınırı olarak kabul etmektedirler.

Vietnam:

Her iki taraf Amerikalılar tarafından Kuzey Vietnam'ın bombalanmasına hemen ve kayıtsız şartsız son verilmesi gerekliliği üzerinde tam bir anlaşma halindedirler.

Ayrıca, Vietnam'daki anlaşmazlığa ve çatışmaya acele ve siyasi bir çözüm bulunması konusunda da aralarında görüş birliği vardır; bu siyasi çözümde 1954 Cenevre anlaşmalarının esas ilkelerinin bugünkü şartlara uygulanması bir çıkar yol olarak görülmektedir. Bu anlaşmaların da özü Vietnam halkının kendi kaderi ve geleceği konusunda kendisinin karar verme hakkının tanınmasıdır.

Bir de, her iki taraf, Fransız hükümeti tarafından Kuzey Vietnam Demokratik Cumhuriyetinin tanınması konusunda tam bir görüş birliğine varmış durumdadırlar.

Vietnam konusunda tek görüş ayrılığı şurada: Fransız Komünist Partisi Güney Vietnam Milli Kurtuluş Cephesini, Vietnam halkının biricik gerçek temsilcisi olarak kabul etmektedir. Sol Federasyon ise Vietnam ile ilgili görüşmelere Milli Kurtuluş Cephesinin de katılmasını kabul etmekle yetinmekte, ayrıca Güney Doğu Asya'da büyük bir kesimin tarafsızlaştırılmasını ön görmektedir.

Orta-Doğu:

Her iki taraf etraflı ve bütünü kapsayan bir siyasi çözümü uygun bulmaktadırlar. Gene her iki taraf, İsrail devletinin yaşama hakkını tanımakta ve Arap devletlerinin haklarına saygı gösterilmesi gereği üzerinde anlaşmaya varmış bulunmaktadırlar Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin kararını uygun bulmakta ve «savaş yolu ile toprak edinmeyi kabul etmenin mümkün olmadığı» yolunda aynı görüşe varmış bulunmaktadırlar. Sınırların tesbiti, Filistinli mültecilerin durumu, Süveyş kanalında ve Akabe körfezinde ulaştırma sorunu gibi anlaşmazlık konularında barış yolu ile bir çözüm bulunması üzerinde de anlaşma olmuştur.

Bu bölge ile ilgili anlaşmazlık noktaları şunlardır:

Sol Federasyon, İsrail kuvvetlerinin savaşta ele geçirdikleri yerlerden çekilmelerinin ancak İsrail - Arap konuşmalarının sonucu olabileceğini, yoksa konuşmalara başlamak için ön şart olarak ileri sürülebileceğini belirtmekte-

dir, Ayrıca devamlı bir barış kurulabilmesi için İsrail devletinin tanınmasının yeterli olmadığını, bu devletin kesin sınırlarının da tayin edilmesi gerektiğini ve 1948 müzakerelerinin kesin ve nihai olmadığını ileri sürmektedir.

Fransız Komünist Partisi ise İsrail kuvvetlerinin, saldırı sonunda elde ettiği topraklardan, derhal ve kayıtsız şartsız geri çekilmesini istemektedir. Devamlı bir barışın ve kesin çözümün Birleşmiş Milletler Anayasası çerçevesi içinde ve özellikle her devletin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne tam bir saygı gösterilerek sağlanabileceğini ileri sürmektedir. Fransız Komünist Partisi bir de Filistin'deki Arapların ulusal hakları üzerinde ısrarla durmaktadır.

Ayrıca her iki taraf İspanya, Portekiz ve Yunanistan'daki diktatörlük rejimlerine kesin olarak karşı olduklarını birlikte açıklamakta, bu rejimleri mahkûm etmektedirler.

Silâhsızlanma konusu:

Her iki kuruluş, soğuk savaş döneminde meydana getirilen askeri blokların sürdürülmesinden yana olmadıklarını ve silâhlanma yarışına umut bağlamadıklarını belirtmişlerdir. Her iki taraf:

— Aynı anda ve denetim altında, genel silâhsızlanma yolundaki bütün girişimleri desteklemekte birleşmişlerdir;

— Vurucu kuvvetleri kınarlar ve bunların barışçı amaçlara yöneltilmesini iyi karşılarlar;

— Havada, karada ve suda nükleer denemeler yapılmasını yasaklayan Moskova anlaşmasını Fransızların da imzalamasını isterler;

— Nükleer silâhların yayılmaması konusunda varılacak genel bir anlaşmaya Fransa'nın da katılmasını isterler;

Gene her iki kuruluş Avrupa'da atomdan arınmış bölgeler meydana getirilmesi ve atom silâhlarına sahip devletlerin bu bölgelere karşı atom silâh kullanılmaya söz vermeleri, atom silâhları stoklarının yavaş yavaş azaltılması, mevcut askeri blokların aynı anda ve hep birden dağıtılması vb. gibi barışçı tedbirler için birlikte mücadele etmek konularında da anlaşmaya varmışlardır. Bu arada Fransa'nın, ayrım gözetmeden, bütün devletlerle politik, ekonomik, kültürel ve teknik işbirliği yapmasından ve özellikle Doğu-Batı ilişkilerinin gelişip derinleşmesinden yana olduklarını belirtmişlerdir.

Her iki taraf, özellikle dış politika konusunda, üzerinde anlaşmaya varamadıkları görüşlerini tekrar tekrar karşılamamayı, böylece yeni yaklaşma olanakları arayıp bulmayı istemekte de birleşmişlerdir.

☆

Günümüzün somut şartları ve kapitalist âlemin giderilemez çelişmeleri sonucu olarak ortaya çıkan bu yaklaşma ve anlaşma, Fransa'da pek büyük etkiler yapacak niteliktedir. Fransa'nın Amerikan boyunduruğuna baş kaldırmaması izleyen bu gelişmenin, öteki Batı ülkelerinde de benzerlerinin meydana gelmesi beklenir. Çünkü süreç çağdaş uygun ve derin gelişmelerin doğal ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

TÜRK SOLU - Haftalık Gazete. ★ Sahibi Şerif Tekben ★ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Vahap Erdoğan ★ Teknik Yönetim: Ahmet Say, Bora Gözen ★ İdare yeri ve abone adresi: Babıada, Cad. No. 31 İstanbul Tel: 27 39 61 ★ Ankara Temsilciliği: Mesrutiyet Cad. Altın Han No: 17 ★ Dizgi ve baskı: Son Telgraf Matbaası, İstanbul. Tel: 27 54 12 ★ İstanbul dağıtım: Fuat Büte, Tel: 27 89 49 ★ Ankara dağıtım: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifli ★ Ege Bölgesi Dağıtım: Orhan Özışman, İzmir, Anadolu dağıtım: Sabri Özakar, İstanbul Tel: 27 23 68 ★ Yıllık aboneli: Yurt içi: 20 TL. Avrupa uçak: 60 TL., Amerika uçak: 150 TL. İlan santimi 20 TL. Yayımların yüzde elli indirilmiştir.